

NECLA YARAMIŞ • Mavi Kelebek

Mavi Kelebek

© 2006 Necla YARAMIŞ
1.BASKI, Ağustos 2006, Adana (500 adet)
Başak Kitap Yayıncılık

Yayına hazırlayan Mehmet SAYGIN
www.mehmetsaygin.com
Kapak tasarım, uygulama Mehmet SAYGIN,
Serdar BİLGİNER

Baskı ve Cilt Alev DİKİCİ

İletişim adresi
Reşatbey Mah.Cumhuriyet Cad.Cumhuriyet Apt.No:29
01120 Seyhan/Adana

e-posta mehmet@mehmetsaygin.com

NECLA YARAMIŞ

Mavi Kelebek

Necla Hanım ve Kadriye Hanım, kaderleri bir yazılmış ana-kız, benim anneannem ve nenem, sevgililerim.

Kalpleri Allah sevgisiyle dolu, yaşam sevinci gözlerinden okunan, başlarına gelen her şeye rağmen gülümsemelerini yüzlerinden eksik etmeyen iki arkadaşı.

Tek başlarına koca bir aileyi idare eden, büyüten; ikiye beş yapan, yirmi beş yapan, çocuklarını, torunlarını kucaklayıp binbir derdin içinden geçen, birbirlerinden ve sevdiklerinden, Emre'lerinden kuvvet alıp her seferinde yine düze çıkan iki yoldaşı.

Kendimce sahip olduğum ne güzelliğim varsa, annemden-babamdan başka borçlu olduğum iki koca kalp.

Bizim için tüm yaptıklarına karşılık onları bir an için mutlu edebilirim ne mutlu bana.

Bu kitap benim her ikisine bir teşekkürüm, kızlarıma da armağanım olsun istiyorum. Başak ve Ece ilerleyen yıllarda bu kitabı ellerine alıp sayfalarını çevirdiklerinde, aile olmanın, bağlılığın değerini kavramış insanlar olurlar umarım.

Mehmet Saygın

“Ana babalar çocuklarının
servet sahibi olmaları için
değil, büyüklere saygı duymayı
öğrenmeleri için dua etsinler.”

Eflatun

ÖNSÖZ

Çocuklarımın ısrarı ile hatıralarımı yazmaya karar verdiğimde, nereden başlayacağımı bilemiyordum. Şimdiye kadar, hiçbir şey yazmamıştım. Ben, “Ya başaramazsam” dediğimde, çocuklarım bana, “Başaracaksın, biz buna inanıyoruz” demişlerdi. Ben de bu sözlerden cesaret alarak, bu öykümü kaleme almaya karar verdim. Belki çok hatalarım olacak çünkü ben bir yazar, bir edebiyatçı değilim. Sadece her şeyi içimden gelen duygularla, gerçeklerin dışına çıkmadan yazdım. Bu kitabı yazarken belki bir yerden bir yere atlayacağım. Bunu siz, bir yazarın dediği gibi, nisan yağmuruna benzetin; gelip geçici, ıslatıcı. Ardından güneş bir açıyor, bir kapatıyor, yani bir konudan bir konuya atlıyorum. Siz bu kitabın manevi yönlerini alın, size bir fikir verirse sonuna kadar devam edin.

Kitap geçmişi geleceği bağlayan en güzel köprüdür. Bu köprüden sizinle maziye bir geziye ıkıyoruz. Her Şeye hazır olun. Yolu benimle beraber yürümek zorundasınız. Bu öykümü okurken bazen zleceksiniz. Ama olsun, benimle beraber hayatıma girip yaşayacaksınız. Kendi inanlarınıza ve fikirlerinize inanmakla, kendinize verdiğiniz değeri de yükseltmiş olursunuz. Okumasını bilersen her insan bir kitaptır. En büyük eser insanları uyandırmaktır. Bir insanın yaşama sevincini, yaşama arzusunu, damarlarında duyduğu müddetçe yaratabileceğine inandım. Bu satırlar bana yaşama, yaratma gücü vermiştir. İnanç ve ruh güzelliği insanı insan yapar. Herhangi bir Şeye sahip olmanın tek nedeni onu başkalarına vermektir. Doğru olanı yaptım ben. Dünyaya bir bütün olarak verebileceğin en büyük hediye sizsiniz. Buna gerçekten inanın. Şimdiden size sabır diliyorum. Benim canlarım.

Sizlere kitabımda birçok gelmiş geçmiş büyük insanların, kelm incilerini bir araya getirip sunacağım. Sizlere ışık tutabilirsem ne mutlu bana.

Necla Yaramış
Adana, 2006

I

Soluk bir Eylöl günüydü. Burası Toros dağları eteklerinde, kilometrelerce yeşil, orman, tepeler arasında kurulmuş bir yayla. Yılın bu mevsimi en sevdiğim dönemdi. Eylöl ayı çok sakin ve huzurlu olurdu. Vadinin sessizliği ve huzur veren havası üzüntülerimin kaybolmasını sağlamıştı. Temiz havaya, sknete, dinlenmeye ihtiyacım vardı. Çam ağaçlarının ve göz alan bir yeşilliğin ortasında, bir yuva gibi konan tek katlı binadayım ve her şey öylesine dinlendirici ki.

Pencerenin yanına gidip, camı açarak biraz hava almaya çalıştım. Dışarıda kasvetli bir hava vardı. Gökyüzü kalın bulutlarla kaplıydı. Her an yağmur yağışı bekleniyordu. Kafamı kaldırıp baktığımda, bulutların alçaldığını gördüm. Zaten yağmur da hafiften başlamıştı bile. Çevrede garip bir sessizlik hüküm sürüyordu. Hayranlıkla çevredeki manzaraya bakmaya başladım.

Yılın bu mevsiminde, ağaçların renk değiştirmesi, olağanüstü güzellikteydi. Ağaçların kuru yaprakları, fırtına ve yağmurla beraber nasılsa savrulup terasa kadar gelmişlerdi. Bir an öylece durdum. Yazın o kadar güzel olan bahçe, şimdi son derece ıssız görünüyordu.

Fırtına ve yağmur öğle saatlerinde dindi. Fırtına bütün bulutları dağıtmıştı. Tüm pencereleri açtım. Açık pencerelerden içeriye tatlı bir güz esintisi ve hemen ileriki koruluktan cırcır böceklerinin sesi girdi. Cırcır böcekleri hep yaz sonuna doğru ortaya çıkar, yazın sona erdiğini haber verirler. Ağaçların arasında cıvıldaşan kuşların sesi de insanın içine anlatılamayacak bir huzur veriyordu. Neredeyse akşam olmak üzereydi. Geniş pencereden gelen kızılımsı ışık odayı daha da sıcak bir havaya büründürüyordu. Daha sonra pencereyi kapatıp, ocağı yaktım. Şöminede alev alev yanan odunlar, odaya bambaşka bir renk ve canlılık veriyordu.

Yerde el dokuması büyük bir halı vardı. Sıcak, pembe, kırmızı ve mavi tonlarıyla odayı canlandırıyordu. Evin içinde amaçsızca dolaşmaya başladım. Boş odanın yarattığı iç sıkıntısına kendimi kaptırmak istemiyordum. Kitap okumak veya geçmişi düşünmek şu anda bana çok çekici geliyordu. Şöminenin karşısında, alevlere bakarak, geçmişten parça parça şeyler hatırlamaya başladım. Belleğimde anılar birer birer canlanıyordu. Olaylar kafamın içinde bir sinema şeridi gibi geçiyordu. Düşüncelerimi yazıya dökmek gibi bir alışkanlığım vardı. Defterimi alıp,

duygularımı sayfalara dökmeye başladığımda, içimden bir ses, “cesaretini kırma” diyor, başaracağımı söylüyordu. Ben de bu sesi dinleyerek öyküme başladım.

II

Hayat bir sürü şeyi, özellikle de acı veren şeyleri göğüslemektir. Aradan bunca zaman geçmesine rağmen olayları düşündükçe ne kadar zor olsa da unutmak istiyorum. Bazı şeyler var ki, ancak belli bir yaşta anlaşılabilir, daha önce değil. Bu gerçeği, uzun ve acı deneyimler sonucunda öğrenmişim.

Gözlerimi yumup kendi iç dünyama daldım. Düşüncelerim geçmişe kaydı. Çocukluğum, yaşadığım şehir ve İstanbul’da yaşadığım yıllarımı en ufak ayrıntılara kadar hatırlamaya çalıştım. Çocukluğum çok gerilerde kalmıştı. Nasıl anlatsam, nereden başlasam. Kendimden başlamalıydım, evet ama, neresinden?

Tarihî ve doğal güzelliklerin, tatlı bir uyumla kucaklaştığı, güneyin en güzel ilçelerinden biri olan Tarsus’ta dünyaya gelmişim. Büyük bir konakta, varlıklı bir ailenin tek evlatları olarak büyüdüm. Bütün zenginliğimize rağmen, hiç de şımarık olmayan nazik, tatlı bir kızdım. Davranışlarım o kadar doğal ve rahattı ki zenginliğimiz insanlara batmıyordu. Etrafımda hizmetkârlar ve bir bakıcı (dadı) olmasına rağmen, ben zenginliğimizin farkında

bile değildim. Tek evlatları olmama rağmen, hiçbir şımarıklık ve kapris yapmadan büyümüştüm.

İleri görüşlü, tasavvufa âşık bir annenin ihtimamıyla geçen çocukluğum, bende sökülmez bir din duygusu ve yıkılmaz bir ahlak prensibi bırakmıştı. Bir çocuğun sahip olacağı en iyi anne ve babaya sahiptim. Huzurlu bir ortamda büyümem kendime güven duymamı sağlamıştı. Huzur ve mutluluk yüzümden okunuyordu. Annem olağanüstü bir insandı. Tanrı'ya sarsılmaz inançla bağlı olan bir kadındı. Babam da anneme karşı çok kibardı ve her zaman “hanım” diye hitap ederdi. Birlikte harikaydılar. Dışardan bakanlar bu mutluluğa gıptayla bakardı. Babam hayatı boyunca kendi kararlarını kendisi verdi. En zor koşullarda bile cesaretini hiç yitirmemiştir. “Keşke” ve bazı konularda “hayır” yanıtını asla kabul etmezdi. Bu kelimeleri hiç kullanmadı. Başarılı bir iş adamıydı. Çırçır fabrikası vardı. Babam yakışıklı olmakla beraber son derece de çapkındı. Yeşil gözleri, hanımların yüreğini hoplatacak kadar güzeldi. Uzun boylu değildi. Ama çarpıcı bir yakışıklılığı vardı ve ben babamı çok severdim. O da beni sever, ne istesem kesinlikle hayır demezdi. Sevgi bir insana verilebilecek hediyelerin en değerlisidir. Ben bunu fazlasıyla almıştım. Gelecekte beni nelerin beklediğini düşünemeyecek kadar gençtim.

Çocukken büyük düşler kurardım. Kendimi başarılı bir avukat olarak hayal ederdim. Ne istersem olabileceğine veya elde edebileceğime gerçekten

Necla Hanım 2 yaşında.

inaniyordum. Belki de yetişkin olup beklenen biçimde davranmaya başladığımda, düşlerimi kaybettim. Ailem üzerime çok titrerdi. Ben de sık sık hastalanır, istemeden de olsa onları üzerdim. Oturduğumuz semt, şehrin ortasında idi. Etrafımız tarihî binalarla doluydu. Bir medrese, bir cami ve büyük bir tarihî hamam evimizin yakınında idi. O hamamda, Şahmaran'ın (yarı insan yarı yılan) kesildiğini duymuştum. O yıllarda çok merak ediyordum. Bir gün bu hamama gidip bu sırrı öğrenmek istedim. Her gün anneme ısrar etmem annemi usandırdı ki, beni hamama götürdü. Hamamın ortasında kocaman bir göbek taşı vardı. Şahmaran'ın orada kesildiğini söylediler. Ama ben buna inanmamıştım. Aklım bir türlü ermiyordu; yarısı insan yarısı yılan. Hiç böyle şey olur muydu? İleriki yıllarda dine olan aşırı inancım bana her şeyin doğrusunu öğretecekti. Kaderin cilvesine bakın ki ben oradan bir mikrop kapıp, tifüse yakalandım. O yıllarda Alman harbi devam ediyordu. Şehir askerlerle dolu idi. Tifüs salgını baş göstermişti. Bitten geçen tehlikeli bir hastalıktı. Tek evlatları oluşum nedeniyle, ailede büyük korku ve heyecan yaratmıştı hastalığım. Tedavi ve iyi bakımla kurtulmuştum, Tanrı beni aileme bağışlamıştı. Bir yıl önce küçük kardeşimi kaybetmiştik, ikinci bir acıya dayanamazlardı.

Ölümlerle ilk karşılaşmam dört yaşındaki kardeşimin ölümüyle oldu. Bir sabah, kardeşimin hasta olduğunu söylediler. Doktor çağrıldı. Fakat kurtarılamadı. Difteri olmuştu. Ve dört yaşında hayata

gözlerini yumdu. Ben henüz altı yaşındaydım. Onun kaybı hepimizi üzdü. Tek erkek çocuklarıydı. Babam yıkılmıştı. Dedem babamı teselli etse de babam çok üzgündü. Çünkü rahatsızlığı nedeniyle bir daha çocukları olmayacağını biliyordu. Onun için ıstırap çekiyordu. Kardeşimin ölümünü bir türlü kabul edemiyordum. Annem beni teselli etmiş, şöyle demişti: “Çok acı çekiyordu. Şimdi olduğu yerde çok daha mutlu. Çünkü Tanrı’nın yanına gitti.” “Bunun anlamı nedir? Tanrı nerde?” dediğimde, “Ondan geldik, yine oraya gideceğiz” demişti. Küçük olduğum için pek bir şey anlamamıştım. Ama Tanrı’yı düşünmek beni mutlu ediyordu. Çocukluğumu anımsadığımda, kin, öfke, nefret ve itiraz ahlakının olmadığını görüyorum. Şuna inanıyorum ki, her insanın sevmeye ve sevilmeye çok ihtiyacı vardır. Bence sevgi vermektir. Annem benim, eğiticim ve yol göstericim olmuştur. Onun gösterdiği yolda yürüyecektim ve öyle de oldu.

O sıralar annem bir kız çocuğu evlat edindi.İki kız kardeş olmuştuk, aynı yaştaydık.Sarı bukleli saçları olan, şirin, güzel bir kızdı.Artık yalnızlığım bitmişti. İlk zamanlar biraz kıskanmıştım, ne yalan söyleyeyim. Annemi başkasıyla paylaşmak istememiştim. Zamanla alıştım, onu çok sevdim.Herşeyimi onunla paylaşıyor, onunla oynuyor, onunla okula gidiyordum. Düşüncelerim konudan konuya atlıyor. Gençliğimi anımsadım. Çocukluğum o kadar uzakta kalmıştı ki... Aradan yıllar geçti ama unutmak mümkün değil.

Düşüncelerimden gerçeğe döndüm. Neredeyse sabah olmak üzereydi. Bir an kendimi bütün dünyadan, akla gelebilecek her türlü sorundan soyutlanmış hissettim. Gün ışığında, insana huzur veren bahçeye göz gezdirdim. Sabah rüzgârıyla dalgalanan çiçeklerin güzelliğini soluğum kesilerek seyrettim. Sabah güneşinin doğuşunu görmek için odadan dışarı çıktığımda, sabahın ilk ışıkları da ortalığı ısıtmaya başlamıştı. Her şey öylesine dinlendiriciydi ki... Bahçeye indim. Savrulan altın sarısı, parlak kırmızı sonbahar yaprakları ayaklarımın altında bir halı gibi uzanıyordu. Gökyüzü her zaman bu kadar mavi miydi? Bu mavinin derinliğini o güne kadar hiç fark etmemiştim ve bulutları. Düşüncelerimi durdurmaya çalıştım. Burada çok fazla anılarım vardı. O zamanlar ne kadar da mutluydum. Ancak bu mutluluğun bedelini daha sonra ödeyecektim. İçeri girdim. Şömineyi yaktım. Yıllar bazı hatıraları eskitemiyor. Belleğimde anılar tekrar, birer birer canlanıyordu.

III

Dedemin büyük bir çiftliği vardı. Dedemi çok severdim. Ara sıra beni de yanına alır, çiftliğe götürürdü. Tarlaları gezer, ineklerin, sığırların otlamadan tozu dumanakatarak gelişini seyrederdim. Bazen arı kovanlarından, yüzlerine maske takarak, ellerinde eldivenlerle bal sağanları seyrederdim. Dedem doğma büyüme çiftçiydi ve ölünceye kadar çiftliğin işleriyle bizzat ilgilenmişti.

Şöyle derdi: “Eğer sen toprağa sahip çıkarsan o da sana sahip çıkar, aileni ayakta tutar.” Öyle de oldu.

Büyük bir çiftlik evi vardı. Sabah horoz sesleriyle uyanırdım. Çiftlikte bir hareket bir canlılık başlardı. Orada çok mutlu olurum. Tarlalara, pamuk kozalarının arasına karpuz ekilirdi, işçiler sıcak yaz günlerinde koparıp yesinler diye. Onlardan koparıp yere vurarak kırıp yemek en büyük zevkimdi.

Bir gün elçi başının kızı evleniyormuş, çiftliğe düğüne gitmiştik. Kına gecesinde elime kına yakmışlardı. Sabaha kadar sevinçten uyuyamamıştım. Böyle anılar insan hayatına renk katıyor. Şu anda bunları yazarken bile mutlu oluyorum.

Bizlere çok güzel hikâyeler anlatılır, onları dinlerken, okadarmutlu olurdukki, sanki o insanlarla, o hayatı yaşıyor gibi olurduk. Devlerin hikayesi, karpuzun içine giren Keloğlan, sonunda kötülerin cezalandırılması. O küçücük aklımızla dinlerdik. O hikâyelerle bize ders verilir, yapılan kötülüklerin cezasız kalmayacağı söylenirdi.

Gençler yaşlanınca her şeyin unutulduğunu sanırlar. Fakat ben çocukluğumdan kalma hatıraları yıllardır hafızamda yaşıyorum. Babam geçmişte olan olayları anlatır, ben de dinlerdim. Bir koşu atımız vardı. Çiftlikte kalıyordu. Bir gün babamla çiftliğe gittiğimizde atla gezintiye çıktık. Yan yana iki mezarın başına götürdü beni. Babam dua etti. Merak etmişim, sordum, babam anlattı. İstiklâl Savaşı’nda güney bölgemizi Fransızlar işgal ediyor. Daha sonra harbi kaybedince, kaçmak

zorunda kalıyorlar. Kaçarken de, köyleri, tarlaları yakıp yıkıyorlar. Çiftliği de yakıyorlar. Fransız askerleri köyü ateşe verince, köylüler korkuyla kaçacak yer arıyorlar. Babamın, anneanesi ile dayısı ahıra saklanıyorlar. Fakat bir şarapnel parçası dayısının başına isabet ediyor ve oracıkta annesinin gözleri önünde feci şekilde ölüyor. Anne de bu acıya dayanamayarak oracıkta ölüyor. İkisini yan yana gömüyorlar. Bu acı olay beni çok üzmüştü. Böyle olayları insan hafızasından silemiyor.

Yıllardır etrafımızdaki ülkeler Türk ulusuna duydukları güçlü nefretle doluyken, bizlerin nasıl, kin ve nefretten uzak büyütüldüğümüzü fark ettim.

Fransızlar güney bölgemizi işgal edince, halkın birçoğu, kaçabilenler Toroslar'daki yaylalara kaçıyorlar. O yıllarda babam çocukmuş. Babasıyla beraber şehirde kalmak istemiş. Dedem ayağından rahatsızmış. Çetelerle beraber dağlara kaçamamış. Dedemi Fransızlar, çetelere yardım ediyor diye zindana atıyorlar. Babam her gün dedemi ziyarete gider, yiyecek götürürmüş. Çocuk diye askerler seslenmezmiş. Uzun bir zaman zindanda kalıyor. Bir gün dedem, babama, "Oğlum evde bir sandık var, onu kırıp atın. Artık gereği yok" diyor. Babam amcasını çağırarak olanları anlatıyor. Hemen babasının dediği sandığı kırıyorlar. Bir de ne görsünler; içi altınla dolu. Altınları Fransız askerlerine verip dedemi zindandan çıkarıyorlar. O yaşlarda akıllı oluşu, babasının kendisine bir mesaj vermiş olduğunu anlaması herkesi sevindiriyor. Güney bölgemizi Fransızlar, Ege bölgesini

Yunanlılar, Doğu'yu Ruslar, İstanbul'u da İngilizler işgal etmişken, bir karış toprağa dahi sahip olamadığımız o dönemde, Türk ulusunun onurunu kurtaran, bayrağımızı istilacılardan korurken, egemenliğimize sahip çıkan Türk ulusu ile bu zaferi paylaşan ulu önder Atatürk'ümüzün huzurunda saygıyla eğiliyorum.

Tarsus'un varlıklı ailelerinden biriydik. Evimiz 6 odalı büyük bir konaktı. Bütün eşyalar Avrupa'dandı. Evin içi antika eşyalarla doluydu. Annem ve ben bunların farkında bile değildik. Bizim için en önemli şey ruh güzelliği idi. Babam sevilen bir insandı ve çok bonkördü. Şehre tanınmış devlet adamları geldiğinde bizim evde ağırlandırlardı. Hiç unutmam bir tarihte şair Behçet Kemal Çağlar gelmişti. Bizim evde ağırlandı. Şehrin tanınmış aileleri ve birçok kişi de davetliydi o gece. Salon baştan başa masalarla donatılmıştı. Aşçılar gelmiş, yemeklerin çoğu evde hazırlanmıştı. Benim için çok güzel bir davetti. Behçet Kemal Çağlar beni sevmiş ve benim için Çağlayan adlı bir şiir yazmıştı. Yine o yıllarda idi. İstasyon dışında, geniş bir arazi vardı. Bir uçağın oraya inmiş olduğu haberi yayıldı.

O yıllarda bir uçağın bir şehre inişi büyük bir olaydı. Halk uçağı görmeye gidiyordu. Ben de çok merak ediyordum, gidip görmek istedim. Annem beni ve akraba çocuklarını da yanına alarak, arabayla uçağı görmeye götürdü. Uçağın indiği alan çok kalabalıktı. Küçük olduğumuz için uçağı göremiyorduk. Birdenbire yanımızda bir grup insanın, "Yaşa Baki Bey" diye

Bakı Bey, Tarsus uçağının kurdelesini keserken, 15.05.1935

bağırıldığını duyduk. Şaşırılmıştık. Niçin bağıırıyordu bu insanlar? Neden babamın ismini söylüyorlardı? O anda biri beni kucağına alarak babamı görmemi sağladı. Babamı eller üstünde kaldırdılar. Uçağın kurdelesini kesti, resimler çekiliyordu. Meğer Türk Hava Kurumu'na en çok bağış yapan babam olmuş. O an küçük de olsam, babamın bu davranışı bana gurur vermişti.

İlkokul yıllarım pek başarılı değildi. Belki sık sık hasta oluşum başarıımı engellemişti. Ama bir anımı anlatmadan geçemeyeceğim. Beşinci yılın sonunda bir oyun sergileniyordu. O oyunda bana da bir rol verilmişti. Rolümü çok güzel ezberlemiştim. Oyun günümüz geldiğinde çok heyecanlıydım, hayatımda ilk defa sahneye çıkıyordum. Nihayet perde açıldı ve oyun başladı. Sıra bana gelmişti. Bir ara sahnenin o kadar ucuna gelmişim ki kendimi aşağıda bandocuların arasında buldum. Neyse bir şey olmadı ama çok korkmuştum. Sonra oyuna devam edildi. O anımı hatırladıkça hep gülmüşümdür.

Daha sonra ortaokula yazıldım. Ne var ki bir yıl sonra, babam arkadaşlarının etkisinde kalarak beni okuldan almak istedi. Sebep erkeklerle kızların beraber okuması idi. Babam bir gün eve geldiğinde artık okula gitmeyeceğimi söyledi. Annemle ben, ne kadar ağlayıp sızladıysak da kâr etmedi ve ben okuldan alındım. Okuldan ve arkadaşlarımdan ayrılmak beni çok üzmüştü. Üzüntüden veya mikrop olarak tifoya yakalanmışım. Bir gün hasta yatağında yatarken, sabaha karşı kapı açıldı. Kapıda yaşlı biri, uzun

Necle Hanım, en önde öğretmenin yanında oturan esmer öğrenci, ilkokul 3 . sınıfta, 20.12.1937

Necla Hanım, en önde soldan dördüncü öğrenci, ilkokul 4. sınıfta, 1938

maşlahıyla, başında yeşil sarığıyla belirdi. Ona dikkatle bakmış, aynı zamanda çok da korkmuştum. Hemen anneme seslendim. Anneme durumu anlattım. Annem, “Kapı örtük, kimse yok kızım. Senin yanına hazret-i pir gelmiş. Ne mutlu sana, iyi olacaksın.” demişti. Ve ben kısa zamanda iyi oldum. İleriki yıllarda onun manevi ışığında yürüyeceğim kimin aklına gelirdi. O zaman farkına varmamıştım ama şimdi biliyorum ki... İnsan yeryüzünün ve gökyüzünün ihtişamına bakarak kolayca, bütün bunların Allah tarafından yaratılmış olduğunu söyleyebiliyor. Şu varlığımızın rüzgârdan ne farkı var, nereye gittiğimizi anlamadıktan sonra? Bence insan elinden gelen en iyi şeyi yapmaya çalıştığı müddetçe, Allah onunla beraberdir. Ama zamanla öğrenecektim. Hayat büyük bir öğretmendi. Özellikle, dürüst ve açık insanları yola getirme konusunda.

Düşüncelerimden gerçeğe döndüm. Neredeyse sabah olmak üzereydi. Bir an kendimi bütün dünyadan, akla gelebilecek her türlü sorundan soyutlanmış hissettim. Gün ışığında, insana huzur veren bahçeye göz gezdirdim. Sabah rüzgârıyla dalgalanan çiçeklerin güzelliğini soluğum kesilerek seyrettim.

Sabah güneşinin doğuşunu görmek için odadan çıktığımda, sabahın ilk ışıkları ortalığı ısıtmaya başlamıştı. Her şey öylesine dinlendiriciydi ki.

Bahçeye indim. Savrulan altın sarısı, parlak kırmızı sonbahar yaprakları, ayaklarımın altında bir halı gibi uzanıyordu. Düşüncelerimi durdurmaya çalıştım.

Burada çok fazla anılarım vardı. Bir zamanlar ne kadar da mutluydum. Ancak bu mutluluğun bedelini daha sonra ödeyecektim. Dünya, toprak sana bazı ihtimaller sunar. Mesele onları değerlendirmesini bilmekte. Asıl mesele insanın kendi içindeki çoraklığı cennete çevirmesidir. Oysa kaç insan bunu başarabiliyor. Ama güçlü olabilmek için insanın kendini sevmesi gerekir. Kendini sevebilmek için de insan kendini derinlemesine tanımalı, kendi hakkında her şeyi bilmelidir. Evet ama neresinden? Öğrendiğim şey kendimce giden yolda nasıl bir adım daha ilerleyecek oluşumdu. Sahip olduğunuz tek varlık, kendi varlığınızdır. Bu nedenle, kendinizi dünyanın en güzel, en sevecen, en ilginç ve en olağanüstü insanı yapın. O zaman her koşulda, varlığınızı sürdürebilirsiniz. Ne kadar mükemmel olduğunuzu biliyor musunuz? Yaratıcının imajı ve suretisiniz der bir yazar. Sevgi beni güçlendirmek, iyileştirmek, soğukkanlılık vermek ve beni huzura yöneltmek için içimden işliyor. Tanrı'yı düşünmek beni mutlu ediyordu.

Leo Buscaglia şöyle der:

“Kalbinizdeki sevgi orada kalması için var olmamıştır. Sevgi başkasına verilmedikçe, sevgi değildir. İnsan, sevgisi kadar büyüktür. Paylaştığı mutluluk, konuştuğu gerçek, ettiği yardım, aradığı kader ve yaşadığı hayat kadar büyük!”

IV

Hava oldukça serinlemişti. Bahçeden biraz meyve kopararak, içeri girdim. Şömineye biraz odun attım ve çayımı demledim. O sırada telefon çaldı, kızım arıyordu. Beni merak etmemelerini, iyi olduğumu söyledim. Çayımı alarak şöminenin karşısına oturdum. Isınmaya başladım. Düşüncelerim konudan konuya atlıyordu. Belleğimde anılar birer birer canlanıyordu. Gençler yaşlanınca her şeyin unutulduğunu sanırlar. Fakat ben çocukluğumdan kalma hatıraları yıllardır hafızamda yaşıyorum.

Ertesi yıl Erenköy Kız Lisesi'ne gönderilmem kararlaştırıldı. Bir arkadaşının kızıyla beraber gidecektim. Kaydım yapıldı. Her şey hazırlandı ve ben bir anda gidemeyeceğimi söyleyiverdim. Beni bir korku almıştı, aileden ilk ayrılışım olacaktı. Yapamayacağımı anladım. O kadar masraf boşa gitmişti ve arkadaşım gitmişti. Ondan mektup ve resimler geldikçe pişmanlık duydum ama iş işten geçmişti artık.

O yıl hava değişikliğinin bana iyi geleceğini düşünen babam, bizi İstanbul'a yazlığa göndermeye karar verdi. İstanbul'da üniversitede okuyan dayım* bizi orada karşılayacaktı. İstanbul'a ilk gidişimizdi. Çok heyecanlanıyordum. Yolculuğumuz trenle idi. Babam daha sonra gelecek, hep beraber dönecektik. Babama veda ederek ayrıldık. Sarsılarak ilerleyen trenin penceresinden dışarı doğru eğilerek, uzun müddet batan

güneşin gökyüzünde bırakmış olduğu kızılıığı seyrettim. Uzun ve yorucu yolculuktan sonra, Haydarpaşa garına gelip trenden indiğimizde nemli havanın yüzüme çarptığını hissettim. Derin derin nefes alarak deniz kokusunu içime çektim. Ne güzel kokuyordu.

Saat sabahın altısı idi. Gar kalabalıktı. Trenden inen gruplar ortalıktakoşuşturup duruyorlardı. Çevremde hızlı hızlı koşuşan insan kalabalığı ve çıkardıkları gürültü beni şaşkına çevirmişti. Eşyaları hamala verip, dayımı beklemeye başladık. Öyle boş gözlerle etrafıma bakıyordum ki dayımın önümde durduğunu fark etmemiştim. Başımı kaldırıp baktığımda dayımın pırıl pırıl parlayan yeşil gözleriyle karşılaştım. Dayım bizi sevinçle karşıladı. Beraberce pansiyon kaldığı evine gitmek üzere vapura bindik. Denizden gelen nemli bir rüzgârın esmekte olduğu nadir günlerden biriydi. İlk defa geldiğimiz bir şehre ayak basıyorduk. 14 yaşında bindiğim o vapurda, İstanbul'a ayak basarken, nasıl bir yaşantının beni beklediğini nasıl bilebilirdim. Vapurdan çok korkmuştum. Midem bulanıyor, başım dönüyordu. Başımı annemin omzuna dayayarak gözlerimi kapadım. Muhafazakâr bir ailede büyümüş, erkeklerle kızlar bir arada okuyor diye okuldan alınmış bir kızdım. Sanki başka bir dünyaya gelmiş gibiydim.

Dayım bizim için kendisine yakın bir yerde güzel bir ev bulmuştu. Bahçe içinde üç katlı güzel bir evdi. Ev sahibimiz yaşlı karı kocaydı. Yabancı uyrukluydular (Ermeni). Eve yerleştikten sonra yavaş

eve alışmaya başladım. Ev sahiplerimiz çok tatlı insanlardı, Türk dostuydular. Evlerini pansiyon olarak talebelere kiraya veriyorlardı. Türkiye'nin birçok şehrinde okumaya gelen çocuklar bu evlerde pansiyon olarak kalıyorlardı. Bize verilen odalar da memleketlerine giden iki tıp talebesinin odalarıydı. Burada kısa bir müddet kalıp Yakacık'a gidecektik. Orada bir akrabamızın yazlığı vardı, onların yanına taşınacaktık. Ama ev sahiplerimiz bizi o kadar çok sevdiler ki bizi bir yere bırakmadılar. Bizi evlatları gibi kabul ettiler. Biz de onları çok sevdik, Yakacık'a yerleşmekten vazgeçtik. Hafta sonları Yakacık'a gidip dönüyorduk.

Ev sahiplerimiz kimseleri yoktu. Bir kızları varmış, o da Amerika'da imiş. İki ay onlarla birlikte olduk. Az da olsa dillerini öğrenmiştim. Ahbabları yanlarına oturmaya geldiklerinde onlara benim yanımda Türkçe konuşmalarını söylerdi. Çünkü konuştuklarını anlıyordum, yanlış bir şey söylerler diye konuşmalarını istemezdi. Gurbette idik, kimseyi tanımıyorduk. Onların bize olan yakınlığı, o iki yaşlı insanı bize bağlamıştı. Yaşlı olmalarına rağmen neşeli insanlardı. Akşamları bahçe kapısının önünde toplanılır, sohbet edilirdi. Bahçe düzenlemesi çok güzeldi. Meyve ağaçları, ortancalar ve diğer çiçekler bahçeye ayrı bir güzellik veriyordu.

Yaşlılar bahçe kapısının önünde oturur, gençlerse caddede gezerdi. Bahçenin bitişiğinde tek katlı, güzel bir ev vardı. Evin bir genç kızı varmış. Bir gün caddede gezerken onunla tanıştım. 18 yaşlarında, nişanlı, tatlı

bir kızdı. Onunla arkadaş oldum. Çok güzeldi. Uzun boyluydu, iri siyah gözleri, omuzlarına dökülen dalgalı saçları vardı. Ben onun yanında çok küçük kalıyordum, ufak tefek bir kızdım. Zayıf olduğumdan, daha da küçük görünüyordum. Ama anlaşmıştık. O da beni sevmiştir. İsmi Bercui idi. (Yabancı uyruklu, Ermeni.) Tatlı dil insanların kalbini açan bir lisandır. İnsanların hepsi aynı yaratılıştadır. Millet tefrik etmez, herkesi, her şeyi sever.

Oturduğumuz semtin ekserisi yabancı uyruklu idi. Daha sonraları bu duruma alıştım. İyi insanlardı. Birkaç aile hariç, onlar Türkleri sevmiyordu. Açıkça belirtiyorlardı. Tarihte yaşadığımız olaylardan olsa gerek. Bercui onlardan değildi. Onunla dostluğumuz uzun zaman devam etti. O yıllar Alman harbi devam ediyordu. Bizde de bazı sıkıntılar vardı. Ekmek karne ile alınıyordu. Bazı geceler karartma oluyordu. Bizim misafir karnesi çıkarmamız gerekiyordu. Gerçi karaborsada ekmek çoktu, alınıyordu. Bir gün Bercui benimle beraber gidip karne çıkarmayı teklif etti. Beraberce gittik. Orada tanıdıkları sayesinde işimiz çabucak oluverdi. Ona teşekkür ettiğimde, şaka yollu bana gülerek “Güzellik bazen işe yarıyor.” dedi. O gün ne kadar gülmüştük.

Onunla sokağa çıktığımızda muhakkak bir olayla eve dönerdik. Hiç unutmam bir gün beraber sinemaya gitmiştik. Arkamızda oturan bir genç Bercui'nin kuşağını belinden çıkarıp almış. Film bitip

de çıkacağımız zaman, kim almıştır diye etrafına bakınırken, bir gencin elinde kuşağını gördü. Eve kuşaksız dönmüştü. Bunları yapan gençlere kızmazdı, gülümserdi. Güzelliğinin farkında idi. Onun için yapıldığını biliyordu. Gerçekten çarpıcı bir güzellikteydi. Aynı zamanda çok da terbiyeli bir kızdı. Yoksa nasıl arkadaş olurum. Günlerimiz çok hareketli geçiyordu. Dayım da tatilde olduğu için hep bizimle kalıyordu. Beraberce geziyor, görülecek yerlere beraber gidiyorduk.

İki ay göz kapayınca kadar geçivermişti. Ben de çok iyi olmuştum. İstanbul'un havası bana çok iyi gelmişti. O yaşlı karı kocanın bana verdiği öğütleri hâlâ unutmadım. Her zaman rahmetle anarım. İkinci ayın sonunda babam geldi. Bir ay da bizimle kalacak daha sonra beraberce memlekete dönecektik. Fakat öyle olmadı. Babam arkadaşlarının etkisinde kalarak İstanbul'a yerleşmeye karar verdi. O kadar ani oldu ki... Annem buna karşı çıktı. Ama babam kararlıydı. Fatih'te bir daire tutuldu. Ne olduğunu anlamadan bir anda her şey olup bitmişti. Tarsus'a gidecek, işlerini tasfiye edecek, eşyaları da alıp gelecekti.

Çırçır fabrikası vardı. Ortağıyla arası açılmış, işleri biraz bozulmuştu. Bizi yerleştirdikten sonra, işlerini yoluna koyup geri gelecekti. Bütün ailemiz orada idi. Dedem bu olaya çok üzülmüştü. Oğlunun İstanbul'a yerleşmesine şiddetle karşı çıkmasına rağmen yine de babamı ikna edememişti. Bütün aileni, sevdiklerini bırakıp, tanımadığın bir şehre yerleşmek

hiç kolay değildi. Ama elimizden gelen bir şey yoktu. Babam kararını vermişti artık ve biz İstanbul'a yerleştik. Babam, bizim kıyamadığımız eşyaların bir kısmını yanına alarak, geri kalanın hepsini satıyordu. O paha biçilmez eşyalar, halılar, tablolar, koltuklar, gidecek başkalarının evlerini süsleyeceklerdi. Olan olmuştu. Artık üzülmeyin bir anlamı yoktu. İstanbul'a üç aylığına yazlığa gelmiş ama beş yıl gibi uzun bir zaman orada kalmıştık. İstanbul'da geçirdiğimiz o yılları anımsadığımda garip bir mutluluk duyarım. O uçup gitmiş yılların benim için, bozulmaz bir anısı vardı.

Fatih'te taşındığımız apartman dört katlı yeni bir binaydı. İlk taşınanlar bizlerdik. Apartmana taşınanlar Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden gelmiş ailelerdi. Ailenin birisi batıdan (Buldan), bir aile Elazığ'dan, ev sahibimiz Edremit'ten, biz de güneyden gelmiştik. Hepimizin İstanbul'a ilk gelişi ve yerleşmesiydi. İstanbul'da bizleri nelerin beklediğini bilmiyorduk. Yaşadıkça görecektik.

Gurbette oluşumuz bizleri birbirimize yaklaştırmıştı. Buldan'dan gelen ailenin üç oğlu vardı. Babaları ölmüş, anneleri, çocuklarını yanına alarak, onları okutmak için İstanbul'a gelmişti. Memleketlerinde dokuma fabrikaları varmış. Çocuklar hem okuyor hem de işlerini idare ediyorlardı. Anneleri dini bütün bir kadındı. Çocuklar da öyleydi. Bazı geceler, çocukların yüksek sesle Kuran okuduklarını duyardım. İnsanlar akıllarını ve vicdanlarını, Allah'a bitiştiyseler, işlerini daha mükemmel yaparlar. Bu çocuklar öyleydi.

İşlerini ve okullarını çok güzel yürütüyorlardı.

Elazığ'dan gelen ailede baba müteahhitti. İki oğulları bir kızları vardı. Oğullarının biri Almanya'da okumuş, babasıyla birlikte işlerini yürütüyorlardı. Nişanlıydı. Diğer oğlu eczacılık fakültesinde, kız ise ortaokulda okuyordu. Ev sahibimizin ise çocukları yoktu. Hepimiz birbirimizle dost olmuş, kaynaşmıştık. Nihayet yaz bitmiş, okullar açılmıştı. Ama beni yine okula göndermediler. Babam eve hoca gelsin, evde öğrensin diyordu. Annem ileri görüşlü bir kadındı. Benim okulda okumamı istiyordu. Yine babamın dediği oldu. Ben evde öğrenim görüyordum. Hocalar tutuldu. İngilizce ve piyano dersleri almaya başladım. Ama bu beni tatmin etmiyordu. Herkes okula giderken, ben niçin evde okuyordum? Sonradan öğrendim. Meğer güzelmişim, okula gidip gelirken bir şey olmasından korkuyormuş babam. Ne derin bir incelik değil mi? Yatılı olursa kabul edeceğini söyledi. Onu da ben kabul etmedim. Öylece o yıl ben evde okumaya devam ettim. Ben güzelliğimin farkında bile değildim. 15 yaşında bir kızdım. O duyguları bilecek yaşta değildim. Hislerini içine gömmeye, asla göstermemeye alıştırmış bir kızdım. Çocukluğumdan beri öyleydim. O zamanlar sıkıldığımdan ileri gelen müthiş üzüntüler içindeydim. 18 yaşına geldiğimde bile girdiğim bir salonda, bir gencin bakışı, beni yerin dibine geçirmeye yeterdi. Arkadaşlarım bir bahar güneşi gibi ılık ve tatlısın derlerdi. Onların bu sözlerine yüzümün pancar gibi kızardığını hissederdim.

Benim için ruh güzelliği önemli idi. Ufak tefektim. Yeşil gözlü, koyu kestane saçlı ve beyaz tenliydim. Gözlerimin rengini babamdan almıştım. Bazen giydiğim kıyafetimin rengini alır, mavi, yeşil karışımı, bir renk olurdu. Duygularıma göre değişirdi. Anneannem güzelliğini ve kibarlığını babandan, dürüstlüğünü de annenden almışsın derdi. İkisinin karışımı, bende değişik bir hava yaratıyordu. Herkesin bana baktığını hissetmem her zaman beni rahatsız etmiştir.

Babam yakışıklı olmakla beraber, son derece de çapkındı. Yeşil gözleri hanımların yüreğini hoplatacak kadar güzeldi. Uzun boylu değildi. Ama çarpıcı bir yakışıklılığı vardı. Ve ben babamı çok severdim. O da beni sever, ne istersem kesinlikle hayır demezdi.

Fatih'te bir yıl oturduktan sonra, Şişli'ye taşınmaya karar verildi. Oradan ayrılmamız, çok hüznü oldu, hepimiz ağlıyorduk. Bir yıl bir arada olmuş, birbirimize alışmıştık. Müteahhidin kızı Ayhan'la çok samimi olmuşum. Aşağı yukarı her gün beraber oluyorduk. Bize gelir beraberce sohbet eder, ders çalışırdık. Ayhan biraz uçarıydı. Aynı yaşıydık, mizacımız aynı değildi ama yine de anlaşırdık. Ben onlara hiç çıkmazdım. Çünkü erkek kardeşı vardı. Benim bu tutumum ailenin çok hoşuna giderdi. Beni çok beğerir, terbiyeme hayran olurlardı. Annesi her zaman yüzüme karşı söylerdi. Ağabeyi her zaman beni örnek almasını söylermiş. "Ne yapayım, o özel bir kız. Ben onun gibi olamam." dermiş. Ayhan bir gün

ağabeyinin rahatsız olduğunu söyledi. Daha sonraları rahatsızlığının ciddi olduğunu öğrendik. Doktorlar önce zatüre daha sonra da tüberküloz dediler. Okulu bırakmak zorunda kalmıştı. Aile çok üzgündü, Ayhan bize iner, saatlerce ağlardı. Ben de çok üzüldüm. Gencecik bir çocuktuk, hayat doluydu. Zengin bir aile idi, ellerinden gelen her şey yapılıyordu. Erenköy'den bir köşk kiralayarak oraya taşınmaya karar verdiler. Çocuklarının sağlığı için bu çok önemli idi. Birbirimizle hiç ayrılmayacağımıza söz vererek vedalaştık.

Şişli'ye taşındıktan sonra babam işlerini bahane ederek eve geç gelmeye başladı. Babam bizi çok güzel yaşatıyordu. Ama annem kuşku içindeydi. Babamın durumuna çok üzülüyordu. Kendisine zengin çevreler bularak işlerini aksatmaya başlamıştı. Evimizde huzur kalmamıştı. Babam ne kadar işlerinin iyi gittiğini söylese de annem inanmıyordu. İstanbul bize zindan olmuştu. Annem babamı çok severdi. Onun için ızdırap çekiyordu.

Dayım bizimle kalıyordu. Bize büyük destek oluyordu. Kendini edebiyata vermişti. Şiirler yazıyor ve gazetede yazıları çıkıyordu. O yıllar ortalık çok karıştı, Alman harbi devam ediyordu. Bir gün kapı çalındı, açtım. Karşımda sivil bir polis duruyordu. Çok korkmuştum. Ne için gelmişti, hiçbir fikrim yoktu. Bana dayımı sordu. Ben de evde olmadığını söyledim. Elindeki kitaplarını yok etmesini söyledi. "Ben de dayın gibi milliyetçiyim, ona bir zarar gelmesini istemem" dedi. O kadar heyecanlanmışım ki az daha

bayılıyordum. Dayım gelince olayı anlattım. Meğer yolda karşılaşmışlar. Dayıma olayı söylemiş. O yıllarda, kitap ve dergi çıkarmak yasaktı. Bütün günahları Atatürkçü ve milliyetçi olmalarıydı. Benim yetişmemde, çok büyük emeği vardı. Beni konferanslara, tiyatrolara götürür, derslerimle ilgilenirdi. Edebiyata olan sevgim dayım sayesinde olmuştur. Bana okunacak kitaplar alır, okuduktan sonra o kitaptan ne anladığımı sorardı. Onu o kadar özlüyorum ki... Dayım eğitici, yol gösterici ve iyi bir insandı. O günü anımsadığımda içimi derin acılar sarıyor. Bugün hayatta olmayan dayım, benim en değerli varlığımdı. Acısı çok büyük. Unutmak mümkün değil. Bir soysuz teröristin kurşunuyla hayatı son buldu.* Acısını içimize gömdük. Bunu yapan suçluların cezasız kalmamalarını diledik. Okula gitmeyi istemem dayımın da teşvikiyle oldu. Bana cesaret verdi.

* İlhan Egemen Darendelioğlu

İçel'in Tarsus İlçesi'nde 1921 yılında doğdu. Tarsus Çukurova Orta Okulunu ve Adana Erkek Lisesini bitirdikten sonra İstanbul Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü'nden mezun oldu. 1950'de yedek subay olarak askerlik görevinden sonra bir süre Türkçe öğretmenliği yaptı. 1969'da Milletvekili seçildi. Çin, Almanya, Libya'da toplantı ve konferanslara katıldı. Parlamenter, Gazeteci, Yazar, Tarih Araştırmacısı idi. Toprak isimli Türkçü bir derginin sahibiydi. Yayınlanmış birçok kitap ve makalesi vardı. MHP İstanbul İl Yönetim Kurulu Üyesi'ydi. 19 Kasım 1979 günü Toprak matbaasından çıkıp otomobiline binerken şehit edildi. Katilleri bulunamadı.

Okula gitmek istediğimi söylediğimde babamın yanıtı çok kesindi: “Sözünü bile etme sakın!” Benim açımdan çok acı bir karardı bu. Onun olumsuz yanıtı beni çok üzmüştü. Gerçekten okumak istiyorsam, dil öğrenmem daha iyiydi. Ama sonunda ben kazandım. Bir süre sonra annem babamı ikna etmiş. Benim de okula gitmem kararlaştırıldı. Ben Nişantaşı Kız Meslek Lisesine kaydoldum. Lisenin kapısından girdiğim an kazandığımı kesinlikle hissettim. Aynı zamanda İngilizce ve piyano derslerini de ihmal etmedim. Bazı cumartesi günleri, İngilizce öğretmenim, beni yanına alarak sinemaya götürdü. İngilizcemi ilerletmek için hep orijinal filmlere giderdik. Bu filmlerin benim açımdan çok faydalı olduğunu söylerdi. İkinci yılın sonlarına doğru bende bir baş ağrısı başladı. Doktorlar bir şeyimin olmadığını söyleseler de ağrılarım geçmiyordu. Nihayet başka bir doktor, sinsi bir apandisit olabileceğini söyledi. Karar verildi ve ben ameliyat oldum. Ama baş ağrılarım devam ediyordu. Başka bir doktorun tavsiyesiyle, Boğaz havasının iyi geleceği düşüncesiyle, Üsküdar Salacak'ta bir yalı kiralandı. Salacak iskelesinin yanında, güzel bir yalıydı. Yaz olduğu için okul tatile girmişti. Benim için de güzel bir dinlenme olacaktı. Taşındık. Okulumu seviyordum, birçok arkadaşım da olmuştu. Hepsini bırakarak gidiyordum. Biliyordum ki buraya tekrar dönmeyecektim, babam bir yerde fazla kalamıyordu. Bizi de beraberinde sürüklüyordu. İnşallah Şişli son durağımız olur demiştim ama olmadı.

Her güçlükten bir çıkış yolu olduğunu biliyordum. İnsan kafasında cenneti cehenneme, cehennemi cennete çevirebilir. Sakin kafadan daha değerli bir şey yoktur. Bir yazarın dediği gibi: “Ailem, sağlığım ve içimdeki güç her an yanımdadır.” Ben şuna inanıyorum ki yaşamayı ciddiye almak, yaşamayı sevmek, hayatı olduğu gibi kabul etmektir ve ben bu çizgide ilerlemeye kararlıyım.

Taşındığımız yalı çok güzeldi. Yalının bahçesindeki fıstık çamları, ıhlamur ağacı insana huzur veren güzellikteydi. Ön bahçe üç set hâlinde yapılmıştı. Her biri bir diğerinden daha alçak ve uzundu. En alttaki set deniz kıyısına kadar iniyordu. Hayatımda hiç bu kadar güzel bir yer görmemiştim. Arka bahçe yolunun iki tarafındaki yasemin ağaçlarının kokusu, gövdesine dolanmış hanımellerinin kokusuna karışıp, baş döndürücü bir etki yaratıyordu. Akşamları ise karşı sahillerin ışıkları ateş böcekleri gibi ışıldıyordu. Deniz küçük dalgacıklarla sahile vururdu. Orada yaşadığım ilk yılım, benim en güzel yıllarımdan biri olmuştu. Hiç unutmam bir gün radyomuz bozulmuştu. Tamiri için bir usta geldi. Ermeni bir çocuktü. Radyoyu tamir ettikten sonra ona terasta bir fincan kahve ikram ettim. Şöyle etrafına hayran hayran baktıktan sonra, “Ne kadar güzel bir yalı. Burada insanın on yıl ömrü uzar.” derken kahvesinin içine bir kara sinek düşmez mi! Ben hemen kahveyi almak istedim ama vermedi. Sineği çıkarıp kahveyi içti, “Ben hiç tiksinnem” dedi. Ne zaman kara sinek görsem o günü hatırlarım.

Ben iyiydim. Dayım ailesini görmek için Adana'ya gitmişti. Ben yalnız kalmıştım. Ama arkadaşlarım beni hiç yalnız bırakmadılar. Yazın tadını çıkarmalıyım. Ben de artık bir genç kız olmuştum. Cumartesi ve pazar günleri bizim en eğlenceli günlerimizdi. Plaj yakınımızda idi. Kotralar, sandallar bizim evin önünde durur, hafta sonları alınırdı. Hepsi yakındaki yalıların kotra ve sandallarıydı. Hepsi tanıdık insanlardı. Bazen beni de yanlarına alırlar, balığa çıkardık.

Bir gün arkadaşlarla sandal kiralarak denize açıldık. Biraz sonra sandala su dolmaya başladı. Bizde bir panik başladı. Sandalda meğer çatlaklar varmış. Hepimiz avuçlarımızla suları boşaltıyorduk. Sahile dönmeye başladık. Yanımızdan geçen bir balıkçı teknesinin yardımıyla sahile çıktık. Büyük bir tehlike atlattığımız. Çoğumuz yüzme bilmiyorduk. Eve gelince büyüklerden de bir güzel azar işittik. Bu olaydan sonra sanırım birkaç gün uyuyamadım. Gözlerimi kapadığım anda yaşadığım olay gözlerimin önünde canlanıyordu. Yaptığımız işin hata olduğunu anlamıştık. Bir daha asla böyle bir şey olmadı.

Artık yaz bitmek üzereydi. Ayhan'la sık sık görüşemiyordum ama hemen hemen her gün telefonla konuşuyor, abisi hakkında bilgi alıyordum. Gün günü iyiye gittiğini söylüyordu. Doktorlar zamanla tamamen sıhhatine kavuşacağını söylüyorlardı. Ayhan'ın eski neşesi yerine gelmiş, eski Ayhan olmuştu. Yaz artık bitmiş, okul zamanı gelip çatmıştı. Salacak'a gelince,

okul değiştirmek zorunda kaldım. Babam artık buraya yerleşmeye karar verdi. Mithat Paşa Kız Meslek Lisesine kaydoldum. Çok iyi bir okuldu. Kendi kendime “inşallah buradan mezun olurum artık” diyordum. Okulda çok iyi arkadaşlar edindim. Bunlardan Gönül ve Feriha ile arkadaşlığım o kadar köklü oldu ki evlenip çoluk çocuğa karıştıktan sonra bile devam etti. Gönül çok cana yakın, cıvıl cıvıl bir kızdı. Annem bir gün “Gönül gibi bir kızım olsa da on bin lira borcum olsa” dedi. Çünkü ben içine kapanık, az konuşan bir kızdım. Gönül bu söze çok gülmüştü. İleriki yıllarda ben Gönül’ü de geçtim. Öyle zaman oldu ki, annem “Artık seni susturmak için kaç para vermeli?” derdi.

Bazı olayların hatırası bile renk katar insan hayatına. Hiç unutmam, okula ilk başladığım günlerden biriydi. Tarih dersimiz vardı. Hoca beni yeni olduğum için herhalde, hemen derse kaldırdı. Bir konu işleniyordu, ben de derse hazırlanmıştım. Hemen anlatmaya başladım. Hoca ellerini yüzüne dayadı, beni dinliyordu. Öyle şaşırmıştı ki, yeni gelmiş bir talebenin böyle başarılı olmasını beklemiyordu herhalde. Teşekkür ederek “Otur kızım” dedi. Daha sonraki tarih derslerinde, sene sonuna kadar beni hiç derse kaldırmadı. Karnemde bana en yüksek notu vermişti.

Derslerde başarılı idim. Sene sonunda en yüksek notlar alarak mezun oldum. Arkadaşlardan ayrılmak beni çok üzüyordu. Son bir defa bir araya gelerek mezuniyetimizi kutladık. O gün Amerika’nın en büyük

Necla Hanım, sol başta, Mithat Paşa Kız Meslek Lisesi'nden arkadaşları Gönül ve Feriha ile.

gemilerinden olan uçak gemisi Missouri, İstanbul boğazına geldi. Kız Kulesi yakınlarına demir attı. Kız Kulesi ışıklarla süslenmişti. “Welcome Missouri” diye pankartlarla karşıladılar. Tam bizim yalının karşısında demirlemişti gemi. Rahatlıkla görebiliyorduk. Bütün gemi mürettebatı şehre yayıldı. Gelenleri halk sevgiyle karşılamıştı. Halk merakla gemiyi uzaktan seyrediyordu. Böyle muhteşem bir gemi ilk defa görülüyordu. Gemiyi gezmeye izin verilmiyordu. Çok özel kişiler, devlet büyükleri gezebilecekti. Babam bir arkadaşı vasıtasıyla gemiyi gezmek için iki davetiye almıştı. Bana müjdeyi verdi. Sevinçten uçuyordum. Öyle bir gemiyi gezmek, hayal bile edemeyeceğim bir şeydi. Ama gezmek nasip olmadı. Denizün üstünü büyük bir sis tabakası kaplamıştı. Öyle bir sisti ki göz gözü görmüyordu. Hiç kimse gemiyi gezemedi. Sonradan öğrendik ki gemi gezilmesin diye sis suni olarak yapılmış. Sadece uzaktan görmek nasip oldu. Gidişini dürbünle seyrettik. Muhteşemdi. Bir zaman hafızalarımızdan silinmedi.

Artık okul bitmiş, yaz gelmişti. Bir gün Ayhan çıkageldi. Babamdan zorla izin alarak beni kendilerine götürmek istiyordu. Bir hafta orada kalacaktım. Babam, annem de olmak şartıyla kabul etti. Bu bizim ilk yatılı gezmeye gidişimizdi. Herkes bizde kalırdı ama biz kimsede kalamazdık, babam izin vermezdi. Nasıl oldu bilmiyorum, Ayhan babamı nasıl ikna etmişti? Onlara yatılı ilk defa gidiyordum. Erenköy’de çok güzel bir köşkte

oturuyorlardı. Çam ağaçları arasında güzel bir köşktü. Köşkünarkasında bir de üzüm bağları vardı. Üzümler daha olmamıştı. Saçak altlarına ekilmiş ortancalar bahçeye ayrı bir güzellik veriyordu. Ağabeyi için bulunmaz bir yerdi. Bir hafta içinde sadece sofrada beraber oluyorduk. Diğer zamanlar hep odasında kalıyordu. Bir gün Ayhan, yengesi ve ben Kadıköy'e terziye gittik. Eve çok geç döndük. Benim yüzümden olmuştu. Bir arkadaşımın düğünü için bir elbise vermiştim, provaya gittiğimiz için geç kaldık. Eve girerken çok telaşlıydım. Korkarak durumu izah ediyordum, yemek saati gelmiş, bizi bekliyorlardı. Masanın bir ucunda oturan ağabeyi gülümsüyordu. Onu ilk defa gülümserken görüyordum. "Neden bu kadar telaşlısınız, duyan da çok önemli bir şey sanacak?" dedi. Ben kıpkırmızı olmuş, utanmıştım. "Hadi oturun da yemeğinizi yiyin. Böyle şeyler için kendinizi bu kadar üzmeysin." diye devam etti. O an dikkatle baktım. Bu ilk ve son bakıştı. Beni beğendiğini biliyordum. İçimden "Allah'ım ne kadar genç. Ona iyi olması için güç ver." dedim. Bu hastalıktan iyi olmayacak diye bir his vardı içimde. Heyecanım geçtikten sonra, dikkatle bakarak yüzünde keder izi aradım, bulamadım. Sevgisini kalbinde saklamaya, hislerini belli etmemeye kararlıydı. Ben bunun için çok dikkat ettim. İçimden geçen düşüncelerden bile utanıyordum.

En doğal şey hiçbir karşılık beklemeden sevgimizi paylaşmamızdır. İnsanın bir hayat yolu var. Biz ona kader diyoruz. İşte onun kaderi de bu idi. Sevgi

en yüce bir güçtür. Onun dışında, her şeyin boş olduğunu düşündüm. Ölüm diye bir şey yok, sadece ölüm korkusu var derdim. O yaşlarda düşüncelerim bu olaylara kayardı. Düşünürdüm, bir insan nasıl yok olup gider? Nereye? Sonra ölümün bir olum olduğunu düşünür ferahlardım.

Günlerimiz, beklenmedik güzellikte geçiyordu. Sabahları uzun gezintiler yapıyor, öğleden sonraları, büyük ağabeyi bizi arabayla sahili gezmeye götürüyordu. Bazen de arkadaşlarıyla bir araya geliyor, sohbet ediyorduk. Ayhan'larda kaldığımız günlerden bir gün bir erkek arkadaşının doğum günü partisine gittik. Çocuk hasta imiş. Ben gitmek istemiyordum. Öyle kalabalık yerlerden sıkılıyordum, ama beni zorla ikna edip partiye götürdü. "Belki de son doğum günü partisi" dedi.

O yıllarda tüberküloz, sanki salgın bir hastalık gibiydi. Neden çoğalmıştı? Hiçbir eksikliği olmayan zengin insanlardı. Bu çocuk da öyle bir ailedendi. Durumu kötüydü. O partiye giderken bunları düşünüyordum. Üzüntümü belli etmeden giyindim. Beyaz üzerine mavi küçük kelekler olan ipek ketenden bir elbise giydim. Yaşıma uygun sade bir elbiseydi. Ayhan yanıma geldiğinde ben hazırdım. "Ne kadar güzelsin bunun farkında mısın Mavi Kelebek, çok şık ve güzel olmuşsun. Partide herkesin dikkatini çekeceksin." deyince, "Beni utandırırıyorsun, şimdi vazgeçerim." dedim. "Tamam tamam, susuyorum." dedi. "Kızgın olduğun zaman, mutluluktan altı dakika kaybedersin." diyerek beni öptü. Sinirim hemen

yatıştı. O kadar tatlı bir kızdı ki ona kızamıyordum.

Köşkün bahçesine geldiğimizde, nefis çiçek kokularının yayıldığı bahçeden gülüşmeler yükseliyordu. Ben köşkün bahçesine girince kuytu bir yer aradım. Kimsenin dikkatini çekmek istemiyordum ama olmadı. Ne kadar güzel arkadaşın varmış, bizi onunla tanıştırsana demeye başlamazlar mı? Sıkıntıdan avuçlarımın terlediğini hissediyordum. O gece orada çok sıkıldım. Ev sahibi çocuğun misafirlere neşeli görünmesi beni son derece üzmüştü. Geç saatte eve dönerken, “partiye gittiğime pişman oldum” deyince “Hadi, hadi, gecenin kraliçesiydin.” diyerek beni daha da çok sinirlendirmişti Ayhan.

Bir hafta göz açıp kapayıncaya kadar geçti. Bizim de artık dönme zamanımız geldi. Birbirimizden hiç ayrılmak istemiyorduk. Nemli ve hüzünlü gözlerle oradan ayrılırken, ağabeyiyle sadece el sıkışmış ve ona iyi olması için dua edeceğimi söylemişim. Ateistti, Tanrı’ya inanmıyordu. Ona bir gün “Kimse sizi değiştiremez, ama başınız dertte olduğunda o size yardım edecektir. O ayağınızı doğru yola bastıracaktır. O her zaman sizinledir ve her zaman Tanrı’ya şükrediniz. Yeni gün için, yeni yol için, yeniden başlamak fırsatı için, her zaman şükrediniz ve Tanrı’ya dua ediniz.” deyiverdim. Heyecandan hepsini birden söyleyiverdim. Yüzüme dikkatle baktı. İlk defa bakıyordu. Gülümsedi. “Sen ne de çok şey biliyormuşsun. Meğer, seninle bu mevzularda konuşmakta geç kalmışım. Bunları

düşüneceğim.” dedi. “Ben sağlığım bozuk olduğu için her şeye meydan okudum, ama sen kazandın.” dedi

O zaman farkına varamamıştım. Ama şimdi anımsıyorum, o bana inanmıştı. Aradan bunca yıl geçmesine rağmen unutmak mümkün değil. İleriki yıllarda onun ölüm haberini alacaktım. Hastalıktan değil de, bir trafik kazasında ölmesi beni çok üzmüştü. Arabasıyla giderken, bir direğe çarparak hayata veda ediyor. Hayat zalim bir şaka yapmıştı ona. Hiçbirimiz kaderimizi kontrol altına alamayız. Haberi Ayhan’dan öğrenmiştim. Telefonda konuşamayacak kadar kötüydü. Hiç hayatını boşa geçirdiğini düşündü mü? Bu hayat boşa geçmiş gitmişti. Ne acı bir hayat yoluydu. Ölümüne hiçbir canlı karşı koyamıyor. Duanın yaşayanların ruhu için bir teselli olduğunu, fakat ölümün pençesine düşmüş olanları kurtaramayacağını biliyordum. “Ulu Tanrım, beni bağışla” diye yalvardım. Bunu söyleyince biraz ferahladım. Allah’a ona bir yol göstermesi için dua etmemiş miydim? Şu hâlde o yolda yürümek için gerekli cesarete sahip olması gerekiyordu. O an kapalı duran göz kapaklarımdan yaşların süzüldüğünü hissettim. Daha sonra “Allah’ım beni bağışla” diye yalvardım. “Hiç değişmeyen bir varlık varsa sensin. Hiç ölmeyen ve ölmeyecek olan ancak sensin.” Bunu söyleyince biraz ferahladım. Hafiflemiş ve teselli bulmuştum. Bir dağın arkasından yükselen güneş gibi, içimde yükselen bu teselli de ruhumu aydınlatmış ve ısıtmıştı. Aslında yaşadığı her şey insana bir ders

verir. Acı bile mükemmel bir öğretmendir. Acının üstesinden gelmek için önce onu yaşamak gerekiyordu. Geçmişte olan bazı acıları unutmak istiyorum ama beynim izin vermiyor, bir türlü unutamıyorum. O acıları yaşamasıydım bugün olduğum yerde olmazdım. İyiden zevk almak için kötüyü tanımak lâzım. Şimdi kendi yaşamımı düşünüyorum. Çoğu kimse en büyük gelişimi, karşılaştıkları en büyük güçlüklerle kazanmışlardır.

Güzellik biraz da acıyla karışık değil miydi? Kendi gerçek Ben'inin içindeki yüce gücün farkına varan insan, imkânsız denen şeyi başarabilir. Hiç hata yapmayan kişiler, hiçbir şey yapmayanlardır. Gelecek sefere daha iyisini yapmanın yollarını hatalarımız sayesinde bulmalıyız.

V

Okuldan mezun olmuşum. Dayım da mezun olmuştu. O yaz İstanbul'da son yazımızdı. Çünkü babamın işleri bozulmuş, üstelik bir de kadına tutulmuştu. Annem bir an önce gitmemizi istiyordu. Ve en nihayet, İstanbul'u arkamızda bırakarak, memlekete dönüyorduk. Babamın işleri iyi gitseydi, İstanbul yaşadığım şehir olacaktı. Buraya alışmıştım. Birçok da arkadaşlarım olmuş, hepsiyle dost olmuşum. Onlardan ayrılmak bana çok acı gelmişti.

Eylülün son günüydü. Güneş bütün parlaklığıyla nazlı nazlı gökyüzünde yükseliyordu. Serin bir rüzgâr

esiyor, denizi hafif hafif dalgalandırıyor. Güneş çoktan doğmuştu. Önümde beni bekleyen uzun bir yolculuk olduğunu bilmek beni üzüyordu. Sakin denizi ve daha güneşin altın renkli pırıltısını seyretmeye bir türlü doyamıyordum. Gün ne kadar aydınlıksa, düşüncelerim de o kadar karanlıktı. Adeta bütün vücudum sızlıyordu. Kafam karmakarışıktı. Her şey nasıl da bir anda alt üst olmuştu. Peş peşe gelen olayların hızı, insanın başını döndürecek kadar şaşırtıcı idi. Avuçlarımın terlediğini hissederek balkon korkuluklarına dayandım. Düşüncelerim geçmişe kaydı. 14 yaşında geldiğim İstanbul'dan beş yıl sonra bir genç kız olarak memlekete dönüyordum. Kendimi toparlamam ve duyduğum acıyı kimseye belli etmemem gerekirdi.

Artık bir genç kızdım. Gerçeği söylemek gerekirse, şirin ve oldukça varlıklı olduğum için, çevremde çırpınan hevesliler belirmişti. Ne var ki babam hiçbirine evet demedi. Anılarıma öyle dalmıştım ki balkon kapısının vurulduğunu duymadım bile. Ancak annemin telaşla seslendiğini duyunca kendime geldim. Balkondan uzaklaştım. Gözlerim ağlamaktan kızarmış şişmişti. Yüzümü soğuk suyla yıkayıp saçlarımı fırçaladıktan sonra, aynaya baktım. Görüntümden memnun kalmamıştım. Yeşil gözlerimin altında uykusuzluktan halkalar oluşmuş, yüzüm soluk, saçlarım cansız görünüyordu. Hüzünlü gözlerle aynaya bakıp, kendi kendime hitaben içimden gelen şu saf sözleri söyledim: “Seni seven insanlara güvenmen lâzım. Umutlarını

kolayca yitirme. İçinde yeşeren sevgi tomurcuklarının çiçeğe dönüşmesini dile.” Bu sözler ruhuma olanca canlılığı verdi. Tattığım bu duygu içimde büyüyen, yalnızca var olduğumun huzurlu bilinci idi. Bitkilerin hep güneşe bakmaları gibi, insan kalbi de daima yüzünü sevgiye çevirir. İçimi bir sevgi kaplamıştı. Ferahladım. Aşağıya indim. Herkes hazır beni bekliyordu. Gelecekte beni nelerin beklediğini o anda bilemezdim. Artık geçmiş geride kalmıştı. Gelecek ise seçimimi yapmamı bekliyordu. Yeni bir hayata başlayacaktım. Belki hayat bana yabancı gelmeyecekti. Ama ben hayata yabancı kalacaktım. Bekleyecektim, görecektim. Önümde yaşanacak bir hayat ve keşfedilecekleri günü bekleyen yeteneklerim vardı. Sanki o anda olgunlaşmıştım. Etrafıma son bir kez daha baktım. Bu yalıda çok güzel günlerim olmuştu. Bitmesi istenmediği hâlde biten her şey acı verir insana. Ama ben her şeyi iyi yönünden almaya kararlıydım.

Yolculuğumuz yine trenle idi. Babam işlerini yoluna koymak için daha sonra gelecekti. Biz de dayımla birlikte dönüyorduk. Bütün arkadaşlarım beni geçirmek için Haydarpaşa garına gelmişlerdi. Ayhan, Bercui, Gönül, Feriha ve diğerleri. Onları orada görünce, yüreğim ağzıma gelir gibi oldu. Onlarla hasretle kucaklaştım. Bu benim için sürpriz olmuştu. Belki bu birbirimizi son görüşümüzdü. Onlardan ayrılmak acı veriyordu bana. Hepimiz ağlıyorduk. Son bir defa onlarla kucaklaştım. Birbirimizi unutmayacağıma

söz vererek vedalaştık. Tren hareket etmek üzereydi. Pencerenin önünde o çok iyi tanıdığım yüzleri, son defa seyrediyordum. Bu sadece dönüş değil aynı zamanda, asıl hayatımın başlangıcıydı. Pencerenin önünden bir müddet ayrılmadım. Tâ ki onların görüntüsü kayboluncaya kadar. Ağlıyordum, gözyaşlarımın tuzlu tadını dudaklarımda duyabiliyordum. Ağladım, ağladım, ağladım. İstanbul'dan, arkadaşlarımdan ayrıldığım için ağladım. Babama kızarak ağladım.

Bir müddet trenin penceresinden dışarı doğru eğilerek kendimi rüzgâra verdim. Gözlerimi kapadım. Sonra pencerenin önünden uzaklaşarak yerime oturdum. Dayım beni neşelendirmek için şakalar yapıyordu ama hiç de neşelenemiyordum. Bir ara dayım dikkatle yüzüme bakarak, “çok güzelsin, bunun farkında mısın?” deyince birden toparlandım. Arkadaşlarım da aynı şeyi söylerlerdi. Ama ben bunun üzerinde durmazdım.

Öyle dalmışım ki, bir ses duyarak başımı kaldırdım. Karşımda bir genç kız duruyordu. Birden onu tanıyamadım. Heyecanımın manasızlığına kendimi inandırmaya çalışıyordum. Evet. onu tanıyıştım sonunda. Beş yıl önce İstanbul'a gelirken, onlar da Kayseri'den binmişlerdi. Onlar da İstanbul'a yerleşmeye gidiyorlardı. İstanbul'a kadar beraber yolculuk etmiş, birbirimizle görüşmek için söz vermiştik. Ama sözümüzde durmamış, birbirimizi hiç aramamıştık. Dünya ne kadar küçüktü. İşte yine beraber aynı trende yolculuk ediyorduk. O da çok güzel bir genç kız

olmuştı. O kadar değişmiş ki tanımakta zorluk çektim. Kapalı olarak geldikleri İstanbul'dan, modern bir genç kız olarak Kayseri'ye gelin gidiyordu. Biraz sohbet ettik ve birbirimize mutluluklar dileyerek ayrıldık.

Önümüzde, çok zor tahammül edilen uzun bir tren yolculuğu vardı. Sarsılarak ilerleyen trenin koridorlarında geziniyor, bazen trenin penceresinden dışarıya bakarak anlamsız gözlerle etrafi seyrediyordum. İstasyonların birinde, tren birdenbire yavaşlayarak durdu. Karşıdan gelen bir marşandiz kaza yapmış, rayları bozmuştu. 48 saat orada mahsur kalındı. Kaza Elmadağ yakınlarında olmuştu, Sekili köyünde kalındı. O gün köylülerin yaptıkları fedakârlıklar övgüye değerdi. Evdeki ekmeklerini bizlerle paylaştılar. Sevgi mutluluğun anahtarındır. O köylüler bize örnek birer insan olduklarını göstermişler ve bizi mutlu etmişlerdi. O köylülere karşı içimde bir sevgi uyanmıştı. Çünkü sevgi bir insana verilebilecek hediyelerin en değerlisidir. Sanki şimdiye kadar farkına varmamış olduğum, kaskatı bir şey erimeye başlamış, yumuşayan kalbimde yepyeni, bambaşka hisler uyanmaya başlamıştı. Sanki o trende giderken olgunlaşmıştım.

Trende bana bir de talip çıkmıştı. Bir genç dayıma beni soruyor. Dayım da benim nişanlısı olduğumu söylüyor. Dayım anlatınca ne kadar gülmüştüm. Benim yüzümün gülmesi, dayımı mutlu etmişti. Daha sonra raylar yapıldı. Uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra, memlekete vardığımızda içimi

bir hüzün kaplamıştı. Yolculuğumuz bitmiş olsa bile, kalacağımız yer konusunda aydınlanmamış bazı hususlar vardı. Evimiz kirada idi. Mecburen dedemlere inip kiracıların çıkmasını bekleyecektik. Doğup büyüdüğüm bu şehir bana yabancı gibi gelmişti. Ama ne var ki alışmam gerekiyordu. Bir müddet dedemlerle oturmak zorunda kalacaktık. Ev geniş ve rahattı. Ne var ki huzursuzdum. Dedem geri döndüğümüz için bayram etmişti. Onu çok severdim. Hatta küçükken “Dedem ölürse, ben de yaşayamam, ölürüm” derdim.

Babamdan her gün, konağı boşaltmaları için baskı yapmasını istiyordum. Ama içinde oturan kiracı zorluk çıkarıyordu. O konak benim için çok değerliydi. O konakta çok mutlu yaşamıştım. Günün birinde tekrar buraya dönersem, mutlu bir yaşam süreceğimi düşünüyordum. Küçük yaşında bu konakta yaşamıştım ve evimin benim için ne kadar önemli olduğunu biliyordum. Babam ne kadar uğraştıysa da kiracıyı çıkartamadı. Kiracılara kızarak hiç haberimiz olmadan konağı satıverdi sonra. Benim çocukluğumu yaşadığım konak, artık sadece hayallerimde yaşayacaktı. Her şeye rağmen, anılar, yaşadığım gerçek hayattan çok daha güzeldi.

Çok üzüldüm. Beni asıl üzen şey, babamın hiç çaba harcamamış olmasıydı. Umutlarını kolayca yitirip yenilgiyi kabullenmesi beni yaralamıştı. Ama ne var ki, hayat bir sürü şeyi, özellikle de acı veren şeyleri göğüslemektir. Her akşamın arkasında bir sabah, her yükselişin sonunda bir alçalış vardır. Babam

da attığı yanlış adımlar yüzünden sıkıntıya girmişti. Ama güçlüydü. Yenilgiyi asla kabul etmezdi. Babam dedemin yardımıyla tekrar toparlanmaya başladı. Fakat sıkıntılar bitmiyordu. İstanbul’da ilişkiye girdiği kadın da arkamızdan Adana’ya geldi. Annem sonsuz acılar içindeydi. Ama yapacak bir şey yoktu. Evimiz satıldıktan sonra annem, akrabaları, ailesi Adana’da olduğu için oraya yerleşmek istiyordu. Babamı da ikna ederek, altı ay sonra biz Adana’ya taşındık. Babamın işleri düzelmiş, büyük bir kereste fabrikası kurmuştu. Adana’da bahçe içinde güzel bir ev satın aldık ve yerleştik. İlişkiye girdiği kadın da Adana’ya yerleşti. Babam onun yanına da gidip geliyordu. Annem o günler, büyük bir mutasavvıf olan İsmail Emre** ile tanışmış ve o büyük insana bağlanmıştı. Acısı biraz olsun hafiflemişti. Olaylara daha iyi gözle bakmaya başlamıştı. Emre’nin yanına gidiyor, sohbetini dinliyordu. Ondan aldığı güçle ayakta duruyordu. Emre hakikat abihayatına musluk olmuştu. “Hoş görmek ve affetmek büyük bir fazilettir” derdi. O Tanrı insanıydı. Annem ona inanmıştı, kurtuluşu orada buldu ve huzura erdi. O büyük insanı ben de tanımıştım. Ne yazık ki, ileriki yıllarda annemin başına gelen felaket benim de başıma gelecekti. Acılar bizi olgunlaştırıyordu. Ben de annemin yolunda yürüyecektim. Tanrı bağında, canla başla çalışmak için eğitim görmek gerekirdi.

Devamı sayfa 57’de.

** İSMAİL EMRE

İsmail Emre, nüfus kağıdına göre (1315-1899)'da, fakat gerçekte (1316-1900)'da Adana'da doğmuştur. Kendisinden alınan bilgiye göre babası Koca Hoca Hakkı Efendi, ulemadan bir kişidir. Dedesinin adı Ahmet efendidir. Dedesinin babası da Emir Halil adıyla tanınmış bir müderristir. Emir Halil efendi aslen Harput'ludur. Bu kişi, Harput'tan Adana'ya gelerek Adana'da yerleşmiştir. Bu aile, Adana'da Kocahocalar diye tanınırlar.

İsmail Emre beş yaşında babasını, on yaşında da annesini kaybetmiştir. On yaşında hem öksüz, hem de yetim kalan küçük İsmail, kendinden yaşça çok büyük olan amcazadesi nalbant Şükrü efendinin yanında 17 yaşına kadar kalmış ve ondan nalbantlık öğrenmiştir. Emre I. Dünya savaşının son senelerinde gönüllü olarak asker olmuş ve talimgahta hizmet görmüştür. 1921'de Bozantı-Halep-Nusaybin ve Temdidatı Demiryolları İşletmesi hizmetine girerek Adana garı deposunda kazancı ve kaynakçı olarak uzun seneler çalışmıştır. Bu vazifesinden 1943 yılında ve istifa etmek suretiyle ayrılmış, yine Adana'da serbest çalışmaya başlamıştır.

İsmail Emre'nin ilk çocuğu olan Emine ile ondan sonraki Halil, küçük yaşta ölmüşlerdir. Hayatta Hafize, Ruşen, Fuzule, Neşe isimlerinde 4 kızı ve Fikri adında bir oğlu vardır. Hanımının adı Ayşe'dir.

Emre mektep, medrese yüzü görmemiştir. Sonradan öğrendiği eski harfleri Yunus Emre, Niyazi Mısrî divanlarını şöyle böyle okuyacak kadar bilmektedir. Emre'nin eski harfleri öğrenmesi ilginçtir. Emre, 17-18 yaşlarındayken düştüğü Allah aşkı ateşine, Yunus ve Niyazi gibi aşık şairlerin

şiiirlerini dinleyerek su serpmeye çalışmış. Fakat arkadaşları, bu divanları Emre'nin her istediği zaman okuyamazlarmış. O da buna üzülmüş. Bu teesürle işe başlayan Emre, okumayı, harf ve hece usulüyle değil, kelimelerin şekillerini, resimlerini hafızasına nakşederek öğrenmiştir. İlk öğrendiği kelime, Niyazi Mısri'nin "Kasap elinde koyunum" mısrasındaki kasap kelimesi olmuştur. Bu kelimeyi o zamanki kasap dükkanlarının Arap harfleriyle yazılı tabelalarında da seyrederek iyice öğrenmiş ve düştüğü ilahi aşk ateşinde yıllarca yandıktan sonra, nihayet nefsinin ve benliğinin koyununu Ustasının bıçağı altına yatırmıştır.

İslam tarihine dair malumat ile diğer peygamberlere ait kıssaların çoğunu, bu hususta bilgisi olan kimselerin sözlerini can kulağı ile dinleyerek, kısmen de Ahmeddiyye, Muhammediyye, Şahmaran, Kan Kalesi gibi tasavvufi kitap veya hikayeleri okuyarak öğrenmiştir. Tasavvuf nerede başlar, nerede biterse Emre de oradan başlamış ve başladığı yolu, kendisini bitirmek suretiyle tamamlayarak bir Aşk Güneşi olmuştur.

Emre bizim anladığımız anlamda bir aşk şairi değildir. Çünkü şairler, eğer münevverseler, şiiirlerini kağıt üzerine, ölçüp biçerek, düşünüp taşınarak yazarlar. Tahsili olmayan şairler ise, sazlarını özlerine akort ederek şiiir söylerler; yani kağıt üzerine yazmazlar. Emre saz şairleri gibi şiiir söyler yani kağıt üzerine yazmaz. Fakat onunla saz şairleri arasında şu fark vardır ki, Emre şiiir söylerken kendinde değildir, yani ne söylediğinden kendisinin de haberi yoktur. Ağzından çıkan sözleri kulağı işitmez. O söylerken, yanında eli kalem tutan biri bulunur da, söylenen şiiiri zapt ederse ne alan; aksi taktirde, söylenen şiiir zayı olup gider. Emre'nin manevi ihata ve vukufu içine giren hadiseler vesilesiyle ve

ilahi bir tazyikle söylediği bu tasavvufi Őiirlerin gerek lafi, gerek fikri inŐasında kendi iradesinin hićbir rolü ve tesiri yoktur. Yani, tıpkı hamile bir kadının, çocuğunu doğurması veya doğurmaması nasıl elinde değilse, bu Őiirleri söylemek veya söylememek de Emre'nin elinde değildir. Bunun içindir ki o, kendisinin olmayan bu Őiirlere DođuŐ adını vermektedir. Ve Emre, kendi varlığının, bu dođuŐları söyleyen Kudret ile, onları dinleyenler veya okuyanlar arasında sadece bir vasıta vazifesi gördüğünü daima söylemektedir.

Emre bir neydir, ve o Kudret zaman zaman gelip bu neyi üfleemektedir. Emre bu dođuŐların kendi iç aleminde daima ve hić durmadan söylendiğini, ancak icap edenlerin ses ve söz halinde dıŐarı çıktığını söylemektedir.

Emre, bu halin kendisine geliŐini Őöyle anlatmaktadır: DođuŐ söylemeden evvel, bana tatlı bir ağırlık geliyor, vücudumda bir cereyan hissediyorum. Bu cereyan beni birkaç sefer elektrik çarpar gibi sarsıyor, ondan sonra ne dünya, ne ahiret, ne bilgi, ne görgü, ne iŐitgi ne de duygu kalıyor... DođuŐ bitip Emre kendisine geldikten sonra: Okuyun bakalım, biz de dinleyelim de istifade edelim diyor. DođuŐ bitiminde Emre! diye mahlasını söylerken yavaŐ yavaŐ kendine geliyormuŐ. Emre, bu hali hićbir lisan tarif edemez diyor. Akl-ı cüz', akl-ı küll'e yaklaŐır ve akl-ı küll söyler. DođuŐlar görüş ve arzularımıza göre doğar. DođuŐlar aŐk kelimedir. AŐka bürünmüŐ sözler nazımla çıkar. DođuŐları anlayabilmek için aynı hale bürünmek lazım. AŐkı ancak aŐk anlar.

Emre, kendisine soranlara, "bizim yolumuz doğuş yolu değil, ahlak ve istikamet yoludur", diyor. Bu hal, Emre'ye kırk yaşına girdiği 1940 yılında gelmiŐtir. Emre'nin 24-25 yıldır söylemiş olduğu dođuŐlardan zapt ve tespit edilebilen

ler 2400 kadardır. Emre'nin tasavvufi doğuları, bir taraftan İlahi Hakikati anlatmaya çalışırken, diğer taraftan da, bize, tasavvufi ahlak merdiveninin basamaklarını işaret etmektedir. İnsanları Manevi Sevgiye götürecek tek yol bu ahlakıdır. Emre diyor ki bu sevgi ancak ahlakımızdaki hayvani sıfatlar yok olduktan sonra doğabileceğine göre, tasavvuf, son hecesi “şer” olan “beşer”i İnsan sonra da Adem yapmak için uğraşır. Emre'nin dünya görüşü ve Kuran'daki tabiat-üstü olayları izah edişi tamamıyla aklın, mantığın ve müspet ilimlerin çerçevesi içindedir. Emre'nin getirdiği tasavvuf, 20. asrın bütün maddi terakkileriyle el ele vermiş dinamik bir tefekkür sistemidir. Din anlayışının tekamülü bizi tasavvufa götürür. Dinler, büyük bir nehrin kollarına benzerler. Bu kollar birleşerek ana nehri teşkil ederler. Bu ana nehir tasavvuftur. Din dereleri birleşip tasavvuf ırmağı haline geldikten sonra Vahdet Ummanına dökülebilirler. Böyle bir tekamül takip etmeyen din anlayışı, taklitte kalmaya mahkumdur.

DOĞUŞLAR 2, 1965, Doğan Basım Evi Adana,
Şevket Kutkan'ın önsözünden.

Şevket Kutkan;

1911 yılında doğan Şevket Kutkan, Adana Erkek Lisesi'nde edebiyat öğretmenliği, Kelkük Türk Kültür Merkezi müdürlüğü gibi görevlerde bulunmuş bir Türk aydınıdır. İsmail Emre'nin doğuşlarının ve sohbetlerinin zaptedilmesi, gazete ve kitap olarak insanlığa sunulması görevini başarıyla yürütmüştür. T.B.M.M'nde, eski kanunların yeni harflere çevrilmesi konusunda çalıştığı dönemde, 1992 yılında vefat etmiştir.

Ben o yıllarda, arkadaşlarım gibi din bilgisine hayır demedim. Bu bilginin hem zahirî hem batınî kısımlarından bir şeyler öğrendim. İşte o zaman vicdanımı tahlil ettiğimde, garip bir duyguya kapıldım, kalben tasdik ettiğimi aklen inkâr, kalben inkâr ettiğimi aklen tasdik ediyordum. Velhasıl, şüphe beni kemiriyordu. Bir gün Emre'ye şöyle dedim:

-İnsan, Tanrı'ya ait bilgileri nasıl elde edecek, yeniden dünyaya geliş hakkında ne biliyoruz?"

Emre, "Eğer kendini tanımak istiyorsan yalnızlık içinde başaramazsın bunu" dedi. Bir bilenden öğrenmeliydim ve ben o günden sonra annemle birlikte o büyük insana bağlandım. Onun sözleri bana ışık tutacaktı. Zorluklarla dolu bir hayatta bazı durumlar hoşumuza gitmeyebilir. Ama onları olumlu yönde değiştirmek için bazı riskleri göze almak şarttır. Bunun için de kişinin sahip olması gereken en önemli özellik cesaret olacaktır ve sabır. Sabır her kapıyı açar. Yolu siz yürüme zorundasınız. Her zaman her şeye hazır olmalıyız. Emre'yi hayranlıkla dinliyordum. Onu dinlemek için iyi kulak oldum, ferahlamıştım artık. Artık bana her şey güzel görünüyordu. Sonsuz sevgi, sonsuz sabır olmadıkça ruh yücelmez. Ben buna inanmıştım. İnanç hayatın gücüdür, inançsız yaşanmaz. Hangi inanç olursa olsun, inanç insanın ölümlü varlığına sonsuzluk anlamı veriyor. Sabır bir erdemdir. "Sana acı verse de, doğru olanı yap" derdim.

Bu yolda sebat eden selâmete çıkar. O büyük insan, eğiticim ve yol göstericim oldu. Onun sözleri bana huzur veriyordu. Dünyayı başka gözle görmemi sağladı. Ama önce dış kabuğumu kalınlaştırmak lâzımdı. İnsan sevgisinden yola çıkarak Tanrı'ya ulaşmak. Sevginin lisanı da tebessüm ve güzel bakıştır. Bu dili de anlamayan yoktur. Şunainandımki; sevgiye, aşkagidenyoldostluktan geçer. Dürüst bir kalbin onurunu kimse kıramaz.

VI

Artık bir genç kızdım. Benim de her genç kız gibi hayallerim ve umutlarım vardı. Birçok genç kız gibi isteyenlerim de oluyordu ama hiçbirisine evet denilmedi. Çünkü halamın bir oğlu vardı. Büyükler beni ona vermeye kararlıydılar. İkimizin fikri alınmadan karar verilmişti. Olay şöyle cereyan etti: Tarsus Koleji'ni bitirdikten sonra, hukuk fakültesini de bitirdi. Avukatlık stajına başladı. Adana'da yapması gerekiyordu. Bizim evde kalıyordu. Annem buna rıza göstermedi. Bir gün babama izah ederken her nasılsa Nevzat (halamın oğlu) konuşmaları duyuyor. O günden sonra bize gelmedi. Annem tahmin etmişti. Olayı bana anlattı, "Eğer makul bir çocuksa, benim bu hususta titiz davranmamı, olgunlukla karşılayacaktır." dedi. Nitekim Nevzat olayı dedeme anlatmış. Ona ayrı bir ev tutularak oraya yerleşmesi sağlandı. Bir gün dedem bize çıkageldi. Sevinmiştim. Biraz sonra annemi içeri

çağırarak, bir şeyler konuştular. Meğer beni Nevzat'a istiyormuş. İkimiz de torunu idik. Bana söylediklerinde, itiraz ediyor, akraba evliliği istemiyordum. Ama büyükler çoktan karar vermişti bile. Onlar için çok uygun bir evlilikti bu. Çocukluğumuz bir arada geçmişti. Ben ona "ağabey" diyordum. Bu nasıl olurdu? Ne kadar direndimse de olmadı. O da bir şey söylemiyordu. Babası çok küçük yaşta ölmüş, dedem büyütmüş, yetiştirmişti. Çaresiz bu evliliği ikimiz de kabul ettik ve nişanlandık. Altı ay sonra da evlendik. Görkemli bir düğün de olmadı. Küçük bir düğündü, evde olmuştu. O sıralar halam hastaydı ve hastalığı ciddi idi. Onun için sade bir törenle evlendik. Bu evliliğe alışmak çok zor olacaktı. Ben ona ağabey derken kocam, eşim olmuştu. O bana zamanla normale döneceğime inandığını söylerdi. Başlarda bir süre bocaladım fakat sonraları kendimi çok daha iyi hissetmeye başladım. Bütün içimdekileri dışarı vurmak istiyordum. Ama yapamadım. Bu evlilik, hayatımın yeni bir başlangıcı olacaktı. Neşe, hayal ve heyecan içinde geçen bir gençlik başlangıcı değil, yaşlılığın başlangıcıydı sanki.

Belki de huzur ve sükûnun başlangıcı olacaktı. İçimin zehri erimişti. Artık kendimi bu evliliğe alıştıracaktım. Bir müddet de iyi gitti. Biz Tarsus'a yerleştik. Yazıhanesini orada açtı. Halam hastaydı. Ona bakmak zorundaydık. Ben her şeyi olurlarına bırakmıştım. İnsanoğlu bilmediği bir âleme doğru yürüyor. Hayat yolunda attığı her adım, kendisinden bir parça koparıp

Necla Hanım ve Nevzat Bey'in düğün hatırası. Arkada, ortada Kadriye Hanım, sağda Egemen, solda Egemen.

iyor demektir. Dünya, toprak, sana bazı ihtimaller sunar. Mesele onları değerlendirmesini bilmektir. Bir yazarın dediği gibi, “Dünya üzerinde, mutluluğun gerçekleşmeyeceğini söyleyenleri düşünüyorum. Hayattan, küçük de olsa bir zevk almaya çalışanlara bak. Niye, yaşayan bir varlık, acı içinde yaşasın? Niye herkes mutluluğu ararken bulamıyor? Aslında onlar ne istediğini bilmeyen insanlar. Herkesinkinden başka bir gerçek arıyorlar. Sonra da hayatın anlamını kavrayamadıklarını söylüyorlar. İcinizden gelen ve size, iyi ile doğrunun ne olduğunu söyleyen sese dikkat edin. Daha sonra o sesin belirttiği istikamete gidin.” der o yazar.

Bir kitapta “Herkes kendini bulmaya çalışır ama sadece olgun olanlar bunu başarır.” yazdığını hatırlıyorum. Kararlı bir biçimde arayışa girmek de olgunluğun ilk adımıdır.

Hayatta sevmekle kırmak iç içedir. İnsan eğer bu heyecanları duyamıyorsa, yarım yaşıyor demektir. Bizim hazinemiz, her şeye rağmen mutlu olmaktır. Bitkilerin hep güneşe baktıkları gibi insan kalbi de daima yüzünü sevgiye çevirir. Sevgi beni güçlendirmek için içimden işliyordu.

Ben huzuru bulmuştum. Her şey hoş, her şey güzeldi ve her şey yolundaydı. Nevzat’ın işleri de çok iyiydi. Babam Toros dağları eteklerinde Namrun’da iki yüz dönümlük bir çiftlik satın aldı. Ormanlarla kaplı yamaçları, oraya tabii bir güzellik veriyordu.

Bu güzellikler oraya, sayfiye olmak Őhretini de kazandırmıŐtı. Oraya güzel yazlık bir de ev yaptırdı. Herkes benim ne kadar Őanslı olduğumu düŐünüyordu. Evet, mutluydum. Ne var ki halamın hastalığı artmıŐtı. Ruh bir bunalımdaydı. 22 yaşında dul kalmış, iki çocuğunu baba evinde büyütmüŐtü. Geçim sıkıntısı olmamıştı. Ama evde üvey annesi vardı. Belki kendi sıkıntılarını içinden geldiği gibi dışarı vuramamıŐtı. Belki o yüzden ruhsal sağlığı bozulmuştu.

O günler ben ilk çocuğuma hamileydim. Doğum çok yakındı. Bir gece sabaha karşı doğum gerçekleŐti. Bir kızım olmuştu. Hiç sevinemedik. Halamın krizi tuttu. Bizi istemiyordu. İster istemez annemin yanına gitmek zorunda kaldık. Acele bir araba çağrılarak apar topar anneme gittim. Henüz doğum yapalı 24 saat olmuştu. Arabaya nasıl bindiğimi hatırlamıyorum. Çok zgn olmalıydım ki başka bir insanın bile unutamayacağı bir olaydı demek. Birkaç ay sonra bindiğim bir arabada Őofrn beni tanıması, o günkü olayı hatırlaması beni ŐaŐırtmıŐtı. Tesadüfe bakın ki Őoför bana dönerek, “nasılsınız” demez mi? ŐaŐırdım. Birkaç ay önce sizi yine ben götürmüŐtüm. O gün ne kadar zgndnz, ağlıyordunuz. “Nasıl oldu da unutmamıŐsınız”, deyince, “nasıl unutabilirim ki” dedi. “Her Şey yolunda, Şimdi iyiyim, teşekkür ederim, çok ince bir insanmıŐsınız” dedim.

Sabrın kapısını alanlar kârlı çıkar. Bu yolda yürümeye kararlıydım. Kızımın ismini Güliz koyduk. Çok tatlı

bir bebektir. Yeşil gözlü, sarı saçlı, şahane bir bebektir. Ben kendimi kızıma vermişim ve çok mutluydum.

Kızım ailenin neşe kaynağı olmuştu. Güliz iki yaşına geldiğinde, bir kızım daha oldu. Onun ismini de Şeniz koyduk. Siyah dümdüz saçları, yeşil gözleriyle o da şahane bir bebektir. Eşim de kızlarımı çok seviyor, beni mutlu etmek için elinden ne geliyorsa yapıyordu. Kızlarının kahvaltılarını eliyle yedirir, tırnaklarını keser, elinden geldiğince itina gösterirdi. Onlara hediyeler alır, evin birer köşesine saklar, bulmalarını isterdi. Onları mutlu görmek, kendini de mutlu ederdi. Yalnız çok kıskançtı. Beni herkesten kıskanır, bazı günler çekilmez olurdu. Bu durum beni ne kadar huzursuz ederse de elimden geldiğince ona uymaya çalışırdım. Bazı zamanlar kıskançlığı hastalık derecesinde olurdu. O zamanlar nasıl davranacağımı bilemezdim. Bir gün bu durumu anneme anlattım. Annem bana üzülmememi, zamanla geçeceğini söyleyerek beni rahatlattı. Emre'nin sözlerini hatırladıkça rahatlıyordum. Sevginin bulunduğu yerde mutlaka umut da vardır. Meyve ekşiliğinin içinden çıkararak tatlanır. Önemli olan, bunları idrak edip yaşamımıza sokmaktır. Hayata bir huzur ve neşe verir. Keder silinir, ruha yükseliş gelir. Yolu biz yürüme zorundayız. Kendi gerçek Ben'inin içindeki yüce gücün farkına varan insan, imkânsız denen şeyi başarabilir. Ben doğru olanı bulmuştum. Başıma gelecek olaylara sabırla karşı koyacaktım. O yüce insanın sözleri ile benim düşüncelerim biçim kazanıyordu.

Aniden önümde bir yol açılmıştı. Bu yolu aşmak bana olanaksız görünmüyordu. Yalnızca yüreğimin sesine kulak vermeliydim. Emre bize şöyle derdi: “Çalışacaksın, yiyeceksin, eğleneceksin, fakat, hiçbir dünya arzusu Allah sevgisinin üstünde olmayacak.” Güçlüklerle beraber, kolaylıklar da vardır. Sabrın kapısını çalanlar daima kârlı çıkarlar. Sabır acı bir ağaçtır, ama meyveleri tadına doymayacak kadar tatlıdır. İyilik yap, her şey iyilik üzerine kurulmuştur. Tanrı’ya yönel, yüzünü günahlardan çevir ki, sonunda pişmanlar gibi özür dilemek zorunda kalmayasın. Bize bunlar öğretiliyordu. İnsan ne işte, ne zevkte, ne dünyada huzur bulabilir. Huzur insanın ruhundadır. Yalnızca acı insanı geliştirir. İnsanın taşıdığı iman çekirdeği ise dünyayı bir nevi cennete çevirir. Onu hiçbir hadise ümitsizliğe düşüremez. Ölüm dahi.

Hafızam zenginleşiyor, düşünce ve kavrama yeteneğim büyüyor, yani ben büyüyordum. Büyümeyle kendi benliğimde hissettiğim zaman, hayatımın sorularının da cevabını bulacaktım.

Tolstoy şöyle der: “İrade olmadan ne hayat, ne dünya olur. Önümüzde hiç kalır sadece. Ama yokluğa doğru bu akışa direnen şey, yani tabiatımız, yalnızca hayat iradesidir. Hiçliğe geçiş, hayattaki tek mutluluktur.”

İnanç hayatın gücüdür. İnançsız yaşanmaz. Hangi inanç olursa olsun, insanın ölümlü varlığına sonsuzluk anlamı veriyor. J.J.Rousseau bir kitabında,

ahlakın kaynağının iç duygularımız ve yüreğimiz olduğunu söylemekle yetinmez, imanın asıl kaynağının da yüreğimizde ve iç dünyamızda bulunduğunu ve sadece bunun yeterli olacağını savunur. Özetlesem, sonsuzluk cevherini anlamaya ne kadar gayret edersem, o kadar az anlıyorum. Fakat var olduğumu hissediyorum ve bu bana yeterlidir. Onu ne kadar az anlıyorsam o kadar fazla tapıyorum. Ve diz çöküp “Ey âlemleri var eden, mutluluk, daima sana, varlığıma sebep olana doğru yükselmektir. Muhakemenin ulaşacağı en büyük merteye, senin önünde yok olmaktır.” diyorum. Eğer bir insan, kendi özündeki yüceliğin farkında değilse, tam tersine, bu güzelliği kendisine göstermeye çalışanla savaşıyorsa, aslıdakendisiyle savaştığı olmaz mı? Onun yaptığı cahillikten başka ne olabilir. Bizim hazinemiz her şeye rağmen mutlu olmaktır. İnsan ilâhî varlığa teslim olunca, neler görür neler. Bütün kâinatın Tanrı’ya dönük olduğunu görür. İçinizden gelen ve size iyi ile doğrunun ne olduğunu söyleyen sese dikkat edin. Daha sonra o sesin belirttiği istikamete gidin. Sevgiye, aşka giden yol dostluktan geçer. Aşkın sözlerle anlatılması oldukça zor, hatta imkânsızdır. Zira o bir hâldir, onu anlatacak dil de aşkın ta kendisidir, ancak yaşanır.

İkişer yıl arayla benim iki de oğlum oldu. Bütün sevgimi çocuklarıma verdim. Büyük oğluma dedemin ismi Veyis, diğer oğluma da Cengiz ismini koyduk. Cengiz yaylada yazlık evde doğmuştu. Babaları çok sevinmiş, havaya silah sıkılmıştı. Ben de mutluydum.

Fotoğrafin arkasına, doğum günü münasebetiyle Enver beyin evinde bir hatıra, 17-4-959” diye yazmış Nevzat

Ben tek büyümüştüm. Yalnızlığın ne demek olduğunu biliyordum. Çocuklarım kalabalık bir ailede büyüyeceklerdi.

Artık huzura ermiştim. Tâ ki Nevzat bir kadınla ilişkiye girinceye kadar. Ne olduysa ondan sonra oldu. Annemin kaderi bana yazılmıştı. Nazara pek inanmazdım, ama nazar mı değmişti bize bilmiyorum. Hayatımın akışı değışmişti. Öğrenmem şöyle oldu; son zamanlarda, ara sıra eve geç geliyor, bazen “Ankara’da müdafaam var” diyerek şehir dışına çıkıyordu. Mesleği icabı gidebilirdi, çünkü avukattı. Hiç şüphelenmiyordum. Bir akşam kapının zili çaldı, açtım. Hiç tanımadığım bir hanım ve iki de bey kapıda duruyordu. Ben bir dava için geldiklerini sanmıştım. Onlara kocamın evde olmadığını söyleyince, onlar beni görmek istediklerini söylediler. Ben şaşırılmıştım. Onlara ne hakkında benimle konuşmaya geldiklerini sorduğumda, “kocanız hakkında” deyince, ben yine bir şey anlamadım. Genç hanım sözü alarak, “Kocanız benim kız kardeşimle ilişkiye girmiş, onu size haber vermeye geldik” demez mi? Şaşırılmıştım. Onu soğukkanlılıkla dinledim. Son bir gayretle kendimi toparlayarak ve galiba biraz da sesimi yükselterek, “Bana haber verme nezaketini gösterdiğinizde göre, ne yapmamı bekliyorsunuz? Dürüstlüğünüzden dolayı size teşekkür edip bağrıma taş mı basmalıyım. Bu ilişkiye göz mü yummam gerekecek?” Kadın bana, “Senin sandığın gibi bir macera değil, son derece ciddi.” dedi.

“Bu uyarıya neden ihtiyaç duydunuz, hemen bilmek istiyorum.” cevabını verdim. Müthiş bir acı ve üzüntü dalgası yayıldı içime, gerçeği öğrenmişim. Bu durum bende bir şok etkisi yapmıştı. Son günlerde kendi kendimi tanımada zorluk çekiyordum. Ne kadar inkâr etsem ve sakın görünmeye çalışsam da boşunaydı. Sürekli boğazım kuruyor, avuçlarım terliyordu. O gecenin anısı, belleğimden asla silinmeyecek. Yaşamda öyle anılar var ki unutulması mümkün değil.

“Eğer siz, kardeşinizi korumak istiyorsanız, o sizin sorunuz. Benim kocamın, ne birinci ve ne de sonuncusu olacak” deyiverdim. Birden yatıştımsa da içimdeki heyecan büyüktü. Bu belki de kendime karşı duyduğum acıma hissinden kaynaklanıyordu, bilmiyorum. O an kafamda ve gönlümde her şey gerçekleri görmeme imkân vermeyecek kadar karışıktı. Defterime şu satırları karalarken bile o günleri yaşıyor gibiyim. Onları yolcu ettikten sonra kalkıp yüzümü yıkadım. Kendimi toparlamaya çalıştım. Bu durum beni çok üzmüştü ama buna dayanmak zorunda olduğumu biliyordum. Öfkemi güçlkle bastırabildim. Böyle bir şeyi hak etmek için ne yapmışım? Uzun bir süre koltukta oturdum. Çocuklar uyuyordu. Yatağa girebilmek için güç toparlamaya çalıştım. Aslında yatsam bile uyumama olanak yoktu. Kalktım, sıcak bir banyo yaptım ve kocamı beklemeye başladım. Eve çok geç geldi. Ona her şeyi soğukkanlılıkla anlattım. İnkâr etmedi. “Lütfen üzülme, her şey zamanla yoluna girecek” dedi.

Bunu bana nasıl yapabildi? Bizleri seviyordu. Bir eksikimiz yoktu. Beni sevdiğini tekrarlar dururdu. Ama olan olmuştu. Nerede yanlış yapmıştık. Hayattan ne ummuş, ne bulmuşum. Bu mutluluğun sonsuza dek süreceğini sanıyordum. Oysa insanın yaşadığı hiçbir mutluluğun sürekli olma garantisi yoktu. Bir anda her şey bitebiliyor ve bütün o mutluluklar, tarifsiz acılara dönüşebiliyordu. Öleceğimi sandım. Daha sonra aradan geçen zaman içinde insanın öyle kolay kolay ölmeyeceğini anladım. Yara ne kadar derin olursa olsun, zamanla, yavaş yavaş iyileşebiliyor. İnsan bir süre sonra ölmeyeceğini anlıyor ve yavaş yavaş hayata yeniden bağlanmayı öğreniyor. Ne olursa olsun kendime acımamalıyım. İnsanın kendisine acıması, yeryüzündeki en yıkıcı duygulardan biriydi. Ama zaman zaman yüreğimin derinlerinde biriken o keder yüklü bulutu dağıtamıyordum. Hayatın hep bizim istediğimiz gibi olmadığını öğrenmeliydim. Ben artık kendimde mücadele edecek gücü bulamıyordum. yaradılışım buydu benim. Bu benim yetişme tarzımdı. Annemin bana öğrettiği davranıştı. Şimdi düşünüyorum da, niçin dayanmak için kendimi bu derece zorlamıştım sanki. Ben bir melek değildim. Kendi benliğimi silerek, hiçbir azizenin yapamayacağını yaptım ben. Tüm acıları saklayarak, sanki her şey yolundaymış gibi davranıyordum. Kendi sorunlarımı içimden geldiği gibi haykırabileceğim ne bir yer ve ne de zamanım vardı. Omuzlarıma yüklenen ağır sorumluluklar, üzüntüler,

beni zamanından önce olgunlaştırmıştı. Bir kadın olayı benim yaşam çizgimi ve kaderimi değiştirmişti. Ondan nefret ediyordum muydum? Hayır. Size tuhaf gelecek ama nefret etmeyi de beceremiyordum. Bir insandan nefret etmek için, onun seni kırması, sana kötülük yapması gerekir değil mi? Bana hiçbir şey yapmıyordu. Asla hiçbir şeyimi eksik etmedi. Bir evliliği bozmak için çok kötü davranışlar gerekirdi. İsyan etmiyordum. İsyan bana göre bir davranış değildi. Yanlış yapmak doğaldır, ama bunlardan ders çıkarmadan ilerlemek bir yaşamın anlamını yitirmesine yol açar. Onu seviyor muyum diye soruyordum kendi kendime. Ne hissediyorum? Bir şefkat, bir muhabbet hissediyordum. Bu kesin. Onun da bana karşı beslediği duygular bunlar olmalıydı. Ama aşk bu muydu? Hepsi bu muydu?

O gün sabahleyin annemi telefonla aradım. Başımdan geçen olayı bir bir anlattım. Annemin kendisine daima acı veren anıları tazelenmişti. Kim bilir belki annem de ilk öğrendiğinde, aynı acıyı hissetmiştir. Ondan, çektiğim acıyı anlıyordu. Annem sabretmemi tavsiye ediyordu. İçimdeki manevi kuvvet, bana güç ve cesaret veriyordu. İnançla karşıma çıkacak bütün engelleri ve kötülükleri aşacaktım. Çoğu zaman kendimi, olduğumdan daha güçlü olduğumu haykırıp durmuşumdur. Karşılaştığım güçlükler karşılarındaki gücüm övgüye değer. Çünkü dünyada sorunları olan tek insan ben değilim. Bundan dolayı, bir an önce yetişkin gibi düşünmeyi ve davranmayı öğrenmeliydim.

Dünyanın kötülükleri, kişiliğimde eriyip gitmişti. Tüm acıları saklayarak sanki her şey yolundaymış gibi davranıyordum. Ben bu konuda, hiç kimse ile hiçbir şey konuşmak istemiyordum. İnanın benim için bunu kabul etmek çok zor oldu. Uzun bir süre, evli kaldığım eşime karşı içimde en küçük bir kin bile olmadığını şimdi fark ediyorum. Birlikte bu kadar yıl geçirdikten sonra, insan bir şeyler hissedebilmeliydi, olmadı.

Nevzat iyi bir insandı. Beni sevdiğini biliyordum. Beni incitmek istemezdi. Bir gün bana şöyle dedi: “O kadar güzel, ince ve hayalden yapılmış gibi bir hâlin var ki seni incitmek istemiyorum. Ama bu benim huyum, elimde değil.” O an sözlerinde samimi olduğunu biliyordum. Biraz da acıyordum ona. Babasız büyümüştü. Çok küçük yaşlarda, kardeşiyle birlikte dede evinde büyümüştü. Babası tüberküloza yakalanıyor, çok genç olduğu için onu İsviçre’ye gönderiyorlar. Fakat ihtimama rağmen kurtarılamıyor, orada ölüyor. Baba sevgisinden mahrum büyüyen Nevzat, kendi çocuklarına düşkünlüğünü, aileyi çok iyi bilirdi. Dayım bir gün ona “Bizim çocukların ahlakını bozacaksın.” dedi. Kendi çocuklarına hediyeler alırken onlara da alırdı. Sevginin olduğu yerde umut da vardır. Sevgi beni güçlendirmek, iyileştirmek, soğukkanlılık vermek ve beni huzura yöneltmek için, içimden işliyordu. Maddi vücudumuz gıda ile manevi varlığımız da sevgi ile büyür. Onun için küçük çocuklar sevgiye son derece muhtaçtırlar. Babasının yardımı olmaksızın büyüyen çocuklarda

duygusal saplantılara rastlamak çok doğaldı. Onun için kocamdan resmen ayrılmadım. Çocuklarımı babasız bırakamazdım. Çocuklarını çok severdi. Arada sırada gelmesini, bağımızı koparmamamızı söyledim. Çocuklarıma sevgiyi öğrettim. Bu dünyada para ile satın alınamayacak şeylerin de var olduğunu, sevginin bir insana verilebilecek hediyelerin en değerlisi olduğunu öğrendiler. Çocuklarımı mutlu, huzurlu bir ortamda büyüttüm. Hiç kimse bu sağlıklı ortamı borç olarak vermedi. Kendi çabalarımla bu hâle soktum. Seni acı çekerken görürse onlar da aynısını yapar. Hayatı acı çekmekten ibaret bir süreç olarak algılar. Ben bunun için çok dikkat ettim. Bana güç verip yaşamayı hatırlatan o büyük insandan aldığım güçle ayakta durdum. Ruhum bunları tekrarlardı. Hoşuna gitmeyen şeyleri elinden geldiği kadar az kurcalamalı hayatında. Elinden geldiği kadar yüzünde yaşamalı, derinine inmemeli. Şunu anladım ki doğruluğun bayrak çektiği yerde, Hakk'ın yardımını imdada koşar. Temizlemediğin huy seninle beraber kalır. Onun için irademiz ihtiyarlamadan, bu temizleme işini yapmalıyız. Kabahatlerin en büyüğü yalan söylemektir. Yalanı terk eden insan, her şeyi terk etmiştir. Benim hiç yalan söylememem, kişiliğimin en önemli özelliğidir.

Bir şeyler yapmam gerekiyordu. Karşıma alıp onunla konuşmalıydım. Çocuklar büyüyor, babaları için çok üzülüyorlardı. Annem Güliz'i yanına almıştı. O yıl ilkokula başladı. Ben hâlâ bu dertlerin içinde

yüzüyordum.Kadınla birlikteydi, bana verdiği sözü tutmamıştı. Aramızda ufak bir tartışma geçti. Ben ağlıyordum. Ağlarken, yüzümde incitilmiş, küçük bir çocuğun ifadesi vardı sanki. Konuşabilecek gücü kendimde bulduğumda, acılı, kısık bir sesle devam ettim. Ben bu şekilde devam edemem. Artık gücümün üstüne çıktı. Tükendim. Birden ağızımdan “Ayrı yaşayalım” lafi çıktı. Hiç ses çıkarmadı. Daha başka şeyler de söyleyeceğimi sandımsa da öyle olmadı. Hiç itiraz etmeden evi terk etti. Ama başka türlü düşünmek elimde değildi. Çıkıp gittikten sonra, bir süre şaşkınlıktan hiçbir şey yapamadım. İkinci plana itilmeyi kesinlikle kabul etmeyecektim. Neredeyse on yıllık evliyedik. Onuruma, kendime olan inancıma büyük bir darbe olmuştu. Başka bir kadını sevmesi, aklıma getireceğim en son şeydi. Bunca yıldan sonra, ben ona gitmelisin dediğimde, kalmalıydı. Oysa yapmadı. Korkaklıktan, utanç duygusundan olmalıydı. En büyük pişmanlığım, ona karşı çıkıp, çok haksızsın, aptalca bir iş yapıyorsun dememiş olmamdı. Yalnızca acı insanı geliştirir, ama acıyla göğüs göğüse gelmelisiniz. Kaçmaya çalışan ya da ağlayıpsızlayan kaybetmeyemahkûmdur. Onu gerçekten sevseydim, onu bazı şeyleri yapmaya ya da yapmamaya zorlardım. Belki de istediği buydu. Ben o zaman aşkın en önemli niteliğinin güç olduğunu anlasaydım, olaylar bir olasılıkla, başka türlü çözümlenirdi. Ama olmadı. Hiçbir insan tam anlamıyla hayatını bütünüyle kontrol edemez. Bu hepimizin yaşayarak öğrenmesi gereken bir

şey. Her sorunun içinde gizlenmiş bir çözüm vardır. Bir an paniğe kapılıyordum kendime büyük zararlar verebilirdim. Panik şaha kalkmış korkudur ve korku, her zaman korkulan şeyden daha fazla zarar verir insana. Korku olmadığı için tehlike de yoktur. Sevgi aradaki uçuruma köprü oluşturmuştur. Sevgi her yerde mevcutsa kimden korkulabilir. Üzüntü hayalet gibidir, her zaman yanibaşımızdadır. Açık bir kapı bekler içeri girmek için.

Her şeyin temelinde, onun emriyle gizlenmiş ince bir düzenle duran hak ve adalet vardır. İyi olmadan, doğru olmadan, çalışmadan, bilgileri artırmadan ve insanları sevmeden üstün bir insan olunmaz. Yaradanın varlığını tanımadan, onun insandan ne istediğini tam bilmek gerekir. Olgunluğa ermek için zahmet çekmek gerekiyor. Ben sabrımın karşılığını görüyordum. Ağız zahmeti çeker ama lezzeti de o alır. Atalarımız ne güzel söylemiş, kahr çekmeyen başta devlet eğlenmez, diye. Bu yolda sebat eden selâmete erer.

Ben o sıra bir bebek bekliyordum. Alınmasını istedimse de olmadı. Emre çok seneler önce bir kızımın daha olacağını söylemişti. Çünkü, bir kâmilin ağzından çıkan söz atılmış bir ok gibidir, mutlaka hedefini bulur. Söz yerini bulacaktı. Kızım yaylada yazlık evimizde dünyaya geldi. Günlerden cumartesi idi. Çocuklar bahçede oynuyorlardı. Babalarının gelmekte olduğunu görüyorlar. Dışarda bir çığlık koptu. Sevinçlerinden babamız geldi diye çağırıyorlardı. Doğumdan haberi olduğu için geliyor. O geceyi çocuklarıyla beraber geçir

di. Daha sonraki günlerde, bir arayıp sormadı bile. Onun sadece bana ait olmadığını gayet iyi anlıyordum. Ama bu gerçeği nedense normal karşılayamıyordum. Artık ne yapsam, kocamın yalnız bana ait olması imkânsızdı. Emre bana şöyle demişti: “Bu senin hayat yolun (Biz buna kader diyoruz.). Bu köprüden geçeceksin. Onun için kendini ferah tut ki bu köprüden rahatça geçesin, yoksa azapla geçersin.” Yaşayabilmek için topraktan destek alan ağaçlar gibi. Emre’nin sözleri bana huzur veriyordu. Dünü, bugünü tayin eden güneştir. Batmayan güneşi bulanlar için zaman diye bir şey kalmaz. En büyük düşmanımız içimizde, aklımızda, ahlakımızdadır. Emre, “Hakikate iki adımda varılır. Birinde, dünyayı terk etmek, ikincisinde hakikate varmak” diyor. Dünyayı terk etmek, işi gücü terk etmek değil, dünya nimetlerinin üstünde gezip, altında kalmamaktır. Dünya nimetlerini elden değil gönülden atmaktır. Bunları, ayak altına aldıktan sonra, hakikate vardın demektir.

Allah’ta fani olan insanlarda varlık yoktur. Emre, “Bizden doğan bizden büyüktür, ileridir. Duran ölüdür” derdi. En büyük eser insanları uyandırmaktır. Bilmediğimiz bir âleme anların rehberliği olmadan nasıl gidebiliriz. Anlatırken konudan konuya atlıyorum. Bir yazarın dediği gibi; “Ana yoldan gitmektense, basit patikalara sapıyorum.” İnsanın kendi iç dünyasına bakmak istemediği zaman bahaneler bulması, dünyanın en kolay şeyidir.

Emre gönül toprağımıza sevgi ekmişti.

Sevginin olduğu yerde umut da vardır. Bütün dünyaya hayat veren suyun, topraktan çıkışı gibi.

Anneme karşı duyduğum derin sevgiden ve onunla beraber olmanın verdiği mutluluktan aldığım güçle, annem hayatımda her yarayı saracak düşüncesiyle onun yanına taşınmaya karar verdim. Bu benim için çok zor bir karardı. Ama yapacak başka bir şey yoktu. Yine de bir açık kapı bıraktım. İsteddiği zaman gelebilirdi. Kapımız kendisine her zaman açıktı. Çünkü çocuklar babalarını çok seviyorlardı. Bağımızı hiç koparmadık. Zaman bir çığ gibi, acı tatlı hatıraları alıp götürüyordu. Ömür buz kalıbı gibi eriyip gidiyordu.

Maddi ve manevi açıdan desteklenmesi gereken çocuklarım vardı ve yaşamımda gözyaşlarına yer yoktu. Bu gönülde hiçbir zaman ne hoppalık yer etmiştir ne de gösteriş. Çok sade bir insanım. Ben aslında narin yapılı, hassas, içine kapalı bir kızdım. Şimdi düşünüyorum da bu kadar yükü ben nasıl taşıdım. Altından nasıl kalktım, hayret ediyorum. Kendi kendime diyorum ki, eğer o büyük insanı tanımasaydım, bu yükü taşıyamazdım herhâlde.

Zihnimin içinde bin bir düşünce dolaşıyordu. Bunlar gerçekte yaşanmakta mıydı? Belki de bir rüya görmekteydim. Akıp giden zaman içinde annemle babam yaşlanıyordu. Babam işlerini tasfiye etti, son yıllarını huzur içinde geçirmek istiyordu. Çocuklar büyüyor, masraflar çoğalıyordu. Çiftliğin bir kısmını parselleyip satmaya karar verdik. Parsellendi ve satıldı.

Necla Hanım önde beyaz elbiseli, önde soldan birinci Güliz, önde en sağda Şeniz, arkada en sağda en arkada Cengiz ve arkada sütun önünde Sevil, Namrun' da dostlarıyla.

çok güzel bir site yapıldı. Ben çok üzülüyordum, doğal güzellikler kayboluyordu. Çiftliğin bir kısmını elden çıkarmamak için her şeyimi verirdim ama beş çocuğum vardı. Onları iyi yetiştirmem lâzımdı. O sıralar babam hastaydı. Kanser olmuştu. Verilen ilaçlara rağmen, sürekli acı çekiyordu. Her an ızdırıp içinde olan insanın huysuz davranmasından daha doğal ne olabilirdi. Durumu iyi değildi. Hastalık çok ilerlemişti. Ancak dokuz ay yaşayabildi ve hayata gözlerini yumdu.

İnsanların sürmekte oldukları bu kısacık ömrün asıl kaynağı neydi acaba? Babamın ölümüyle ikinci büyük acıyı tatmıştım. Babamın artık hayatta olmadığına inanmak bir türlü elimden gelmiyordu. O kadar hayat dolu ve hayatı seven bir insandı ki! Onun ölmüş olduğuna inanmak cidden güçtü. Ama ne var ki ölüme hiçbir canlı karşı koyamıyor. Bir çocuk annesinin vücudundan dünyaya nasıl gelmişse, şimdi de aynı şekilde, ruhen yeniden doğmuştu. Yeniden doğuş denilen acaba bu muydu? Ölüm olum muydu? Ben Tanrı'nın varlığının bir parçası olduktan sonra, içinde yaşadığım evin ne önemi var, ne rolü olabilir ki? Bir yazarın dediği gibi “Hiç ölmek üzere olan bir ağacı tetkik ettin mi? Hayatının sonuna geldiğini anlayınca, etrafını çiçeklerle ve yapraklarla donatır ve her zamankinden fazla tohum verir. Buna tabiat olayı diyoruz. Gerçekte bitki ölse bile cinsinin devamını sağlayacaktır”

Bir şey düştü hatırıma. Hani kavun çekirdeği veya incir çekirdeği, ne fark eder. Bir tek çekirdek

bırakıldıktan bir müddet sonra kavun olur. O kavunun içinde yüzlerce çekirdek vardır. Yüzlerce çekirdeğin her birinde yine yüzlerce çekirdek. Bu hesabı, sonsuza kadar götürebilirsin. Bu bence bir tek çekirdeğin yaratma arzusudur. Sonsuz yaratma arzusu. Bir insanın yaşama sevinci, yaşama arzusu damarlarında duyduğu müddetçe yaratabileceğine inandım. Bir gülün çekirdeğinde, kokusu da mevcut ama toprağa düşmeyince kokusu çıkmaz.

İnsan oğlu bilmediği bir âleme doğru yürüyor. Hayat yolunda attığı her adım kendisinden bir parça koparıp yiyor, demektir. Kalbimizde kandil hâlinde yanan (Aşk)ı güneş hâline getirmeliyiz. Aşk daima büyür. Hiç zeval bulmaz. Diğer tabiat maddelerine benzemez. Onlar büyüdükten sonra ölürler. Aşk ise ebediyen büyür. Aşkın gömleği ilim, ahlak ve dindir. Aşk bunların ötesindedir. İlimsiz şefkat bile bir zulümdür.

Kadın erkek aşkı var. Ama daha önemli olarak ilâhi aşk var. Aşk hayvani değildir, ruhsaldır. Bu âlemde akıl, orada aşk lâzım. Allah nesi var nesi yoksa, hepsini kullarına vermiş. İrfaniyetini, aşkını, benliğini. Her şeyinde kullarıyla ortak. Şeytanın şirki de hoş. İnsan ondan da zevk alıyor, ama geri çekildikten sonra. Nefsin fiillerini Allah'a yükleme. Allah yük kabul etmez. Allah irade-i Kül'dür. Biz irade-i cüzüz. Bunları idrak edip yaşamına sokmak gereklidir. Emre bir mum gibi eriyerek etrafına ışık saçmıştır. Ne var ki 1970'te

Emre'yi kaybettik. Amansız hastalığın pençesinden kurtulamayarak 70 yaşında hayata veda etti. Ama onun ışık tutan sözleri bize yol gösterecekti. O ölmemişti. Âşıklarının gönlüne intikal etmişti. Onun mezarı, gönlü toprak olmuş kişilerdir. Gönül toprağına sevgi ekenlere ne mutlu.

Emre, “Siz beni kimde ararsanız ben oradayım.” derdi. Çünkü Allah'ın bulunmadığı yer yoktur. Yaptıklarınızda, yapmak istediklerinizde o var. Her başarı sabırdan geçer. Büyükler ne demişler: Sabırla koruk helva olur. Evet, sabır bir erdemdir. Bunu başaran kişi selâmeti bulmuş demektir. Emre'nin bir doğuşunda, “Edeple varılır Mevlâ'ya vasıl” diyor. İnsanlar ilk adımı atarsa, yolun yarısı gelmiş demektir, sadakat ve doğruluk.

İnsanlar kayalar ve taşlar gibi sert olmamalı. Zira kayalık ve taşlık yerlerde insanı inciten dikenlerden başkası bitmez. Toprak gibi olmalı. Bilindiği gibi güller yumuşak toprakta biter.

İnsanın hakiki varlığı ruhudur. Cesedi zaten bir mezarda çürüyüp gider. Ancak kâfi gereğince, toprağın insandan yok edemediği (ölümsüz nitelikli şifrelerle yüklü) bir nüve, kıyamet gününde yeniden kendi ruhu ile birleşerek ahirete ait ölümsüz vücudunun serpilmesini sağlamak üzere baki kalır. Çok şükür, böyle bir büyüğü tanıdığım için çok mutluyum. Onu tanımakla kendimi tanıdım.

Şevket Kutkan'ın dediği gibi. (Gönül Kâbe'si) mimarını bir küçücük kum tanesi nasıl anlatsın. (Mana)nın hacme sığmayan genişliği (acz)in çerçevesine girer mi? Emre, yalnız bir milletin değil, bütün insanlığın fikir ve akide hocası sayılabilir.

Bir doğuşunda,

“Babam Kâbe’yi yaptı,
Taşı aldı dünyadan
Ben geldim gönül yaptım
Kapısı bütün insan”

diyen, bu ilâhi doğuşları söyleyen insan, âşıklarının gönlüne girmiştir. Emre şöyle derdi: “Peygamberler Allah’ın elbiseleridir. Allah elbisesi eskidikçe o elbiseyi çıkarır, yeni bir elbise giyer. Yani peygamberler ölür fakat peygamberlik hali ölmez; ezelf ve ebedif diridir. İnsanlara ilahi hakikati söyleyenler, Musa, İsa veya Muhammet değil, bunların ağızlarıyla konuşan Allah’tır. Ortadan peygamberlerin isimlerini kaldırıp da, sadece peygamberlik halini nazarı itibara alacak olursak, insanların birgün(sevgi)ışığıetrafında toplanabilecekleri ümidi, kalbimizde dahi kuvvetle çarpabilir. İnsanlar uyuyorlar. Bu uykudan öldükleri zaman uyanırlar.”

Sevginin lisanı tebessüm ve güzel bakıştır. Bu dili de anlamayan yoktur. En doğal şey, hiçbir karşılık beklemeden sevginizi paylaşmaktır. Ayna senin aksini

olduğu gibi gösteriyorsa kendini kır, aynayı kırmak hatadır, sözlerinin doğruluğuna dikkat edin, bunları aklınızda tutun.

Temizlemediğin huy seninle beraber kalır. Onun için irademiz ihtiyarlamadan bu temizleme işini yapmalıyız. Kabahatlerin en büyüğü yalan söylemektir. Yalanı terk eden insan, her şeyi terk etmiş demektir.

VII

Zaman bir çığ gibi acı tatlı hatıraları alıp götürmüştü. Bir gün bakıverdim ki kızlarım genç kız oluvermişler. Güliz ince kemikli, klasik yapılı, iri yeşil gözleri, kumral sarı saçları, beyaz teniyle güzel bir kız olmuştu. Şeniz, ablası gibi kumral değildi, siyah, dümdüz saçları, iri yeşil gözleri vardı. Buğday tenliydi. O kadar değişik bir havası vardı ki herkesin dikkatini çekerdi. Yılan gibi omuzlarına dökülen saçları pırıl pırıl parlardı. Sevil daha değişik bir genç kız oldu, açık tenli, iri yeşil gözlü, biraz tombuldu. Küçüklüğünde çok iştahlıydı. “Çok kilo alıyorsun, sonra bırakamazsın” dediğimizde, bizi hiç dinlemezdi. Ama genç kız olunca kilolarını atıp incecik bir kız oldu. Çocuklarım başarıyla okullarını bitirdiler. Yalnız küçük oğlum okumayı pek sevmedi.

O sıralar Güliz’i isteyenler oluyordu. İçlerinden beğendiğimiz bir gençle evlendirdik. Kimya mühendisi

Güliz ve Emin'in düğün günü.

terbiyeli, efendi, iyi bir aile çocuğu idi; Emin Sökmek. Şeniz’i de isteyenler oluyordu, iki yıl sonra onu da Akademi mezunu bir gençle evlendirdik; Yılmaz Saygın. O günler babam çok hastaydı. Ameliyat olması gerekiyordu. Düğün çok acele oldu. Aradan birkaç yıl geçtikten sonra bir de baktım ki benim küçük Sevil’im de büyümüş genç kız olmuş. Lise sonda iken isteyenler oluyordu. Daha çok küçüktü ve ailenin en küçüğü idi. Ama yine de Tanrı’nın dediğı oluyor. Bir gün Tarsuslu iyi bir aile Sevil’i görmeye gelmişti. Çok beğenmişler, istediler. Ben, “Daha çok küçük, evliliğe hazır değil” dedimse de, yine de kısmetmiş, oldu.

Ben hemen Nevzat’ı görmeye gittim ve durumu anlattım. Amcamın yazıhanesinde buluştuk. Amcam aileyi ve çocuğu çok iyi tanıyordu. Çocuk, Eyüp Ceylan, İngiltere’de tahsil etmiş sonra da babasının fabrikasında babasına yardımcı olmuş. Çocuğun çok iyi olduğunu söyleyince Nevzat da rıza gösterince karar verildi. Ben çok heyecanlıyım. Çünkü Nevzat’ın o kadından üç tane kızı vardı. Ona, “İnşallah senin kızların da iyi yerlere gider, mutlu olurlar” deyince Nevzat ağladı. Ben de kendimi tutamadım başladım ağlamaya. Çünkü çocukların hiçbir suçu yoktu. Ne olursa olsun mutlu olmak onların da hakkıydı. Sevil öylece verildi. Çocuklarım teker teker yuvadan uçuyordu. Benim için büyük bir mutluluktu. Onları en iyi şekilde yetiştirip namuslu ve terbiyeli olarak yuvadan uçurmam, gurur veriyordu bana.

5210

Şeniz ile Yılmaz'ın nişan günü.

Sevil ve Eyüp'ün nişan günü

Sağlıklı bir yaşam sürmek istiyorsanız duygu ve düşüncelerinizi bastırmayın, sinirlenirseniz sinirinizi dışarı vurun. Çünkü, duygu, düşünce ve sinirlerinizi içinize atarsanız ruhsal yönden huzursuz olur, mutsuzluk hormonu üretiminin yoğunlaşmasına ve dolayısıyla da bağışıklık sisteminin direncinin kırılmasına yol açarsınız. Uzmanlar bireylerin düşüncelerini sürekli baskı altına almalarının doğru olmadığını belirtiyorlar. Leo Buscaglia'nın bir kitabında okumuştum. Orada şöyle diyordu talebelerine, “Eğer bir şey yapmak isterseniz onu yapın. Mesela bir ağaca çıkmak mı istiyorsunuz, yapın. Ağaca çıkın. Bir tabak mı kırmak istiyorsunuz, onu kırın. Sinirlenirseniz onu dışarı vurun.” Bir gün talebelerinden biri okulun bahçesinde bir ağaca çıkıyor. Tabii çocuğa bir hafta ceza veriyorlar. Hoca o öğrencinin evine gitmiş ve çocuğa, “Bu bir hafta içinde dilediğini yap, oyna, ağaca çık, ne yapmak istiyorsan yap” demiş. Aileler çocuklarını, okullar öğrencilerini izlemeli, tutkuları hangi alandaysa onları o yönde desteklemelidir.

Bir zaman geldi, sağlığım bozuldu. Doktorlar sinirsel demişti. Nefes alamıyordum. Çok sıkıntılı günler geçirdim. Bu hâlîm bir yıl devam etti. Doktorlar sadece sinir ilaçları veriyor, zamanla geçeceğini söylüyorlardı. Ben biliyordum, düşünce ve sinirlerimi içime atmış, dışıma vurmamıştım. Ruh sağlığım bozulmuştu. Kendimi toparlamam lazımdı. Tanrı'nın verdiği güç ve imanla, ben bunu da başardım ve sağlığıma kavuştum.

Sağlığımın tamamen kaybolduğunu belirten tehlike çanları çalmadan önce, seven bir kadındım. Mutlu da olmuşum. Ama ne var ki akraba evliliğinin sonucu bu idi. Vebali de ailemdeydi. Bir daha bulunması mümkün olmayan bir şeyi kaybetmiş gibi hissediyordum kendimi. Sevginin gücüne ihtiyacım vardı. Bir an olsun düşüncelerimi aklımdan atmayı başaramamıştım. Anılarımda ve düşlerimde yaşıyordum. Aynada kendime bakarken ağlamaya başladım. İçten içe hıçkırmadan, kaderimin çizilmiş olduğunu bilen biri gibi ağlıyordum. Dua ediyor muydum? Bilmiyorum. “Tanrım”, diyordum “bana yol göster, yaşamım buysa bana katlanma gücü ver.” O bütün dualara sonsuz rahmetiyle cevap verir. Gülşen-i Râz adlı eserde şöyle bir söz var: “Ne bilgisizdir akla uyan adam. Ovaya düşmüş, ortalığı aydınlatan, parlak güneşi mumla aramakta. Mumu söndür ki güneş meydana çıksın. Mum kendisidir, kendisinden vazgeçsin. Güneş zaten meydanda.”

Padişahın huzuruna çağrılan bir kimsenin onun rızası yerine bahçesinde gördüğü bir karpuz gözü dikmesi gibi. İşte Cenab-ı Hakk’ın rızası yanında, bütün dünyevi zevklerin ve makamların bir karpuz kadar dahi kıymeti yoktur. Gözümüzü iyi görmeye ve iyiyi görmeye alıştırmalıyız. Kulağımızı da iyi dinlemeye ve iyiyi dinlemeye. Hepsinden önemlisi kendine karşı dürüst olmandır. Gece gündüz bu doğruluğu izlersen kimseye karşı yanlış olmazsın.

Bir kitapta okumuştum, balıkçı, üçüncü defa oltaya takılan büyük alabalığı dereye geri fırlatır. Sonraki denemesinde serçe parmağından daha büyük olmayan bir alabalık çeker, sevinçle gülümseyip balığı sepete atar. Yanında balık tutmakta olan adam daha fazla dayanamaz ve “Üç tane kocaman alabalık yakalayıp geri altın, sonra da bu küçücük balığa sevinip sepete attın, hiç anlamıyorum.” der şaşkınlıkla. “Evet ama tamam küçük” der beriki yanıt olarak. Kitaptaki balık fikir anlamında kullanılır. Acaba kaç tane harika fikri düşüncelerimizde yer bulamadığımız için akıl denizine fırlattınız? diyor yazar.

Hepsinden önemlisi hayatı olduğu gibi kabul etmek, ağır işlerine rıza ve bunların ıslahına çalışmaktır. Nasrettin Hoca bir gün yolda giderken bir adama rastlıyor. Adam, Nasrettin Hoca’ya, “Bana niçin selam vermedin?” diyor. Nasrettin Hoca “Sen nesen ki ben sana selam vereyim.” diyor. Adam “Ben vezirim.” diyor. “Ondan sonra ne olacaksın?” diyor. “Baş vezir olacağım”. “Peki ya sonra” diye soruyor yine Nasrettin Hoca. “Daha sonra hiç.” diyor. “Ben şimdiden hiçim. Sen benden iki rütbe aşağıdasın.” diyor.

Babam öldükten sonra, oğullarım askerden gelince daire küçük gelmeye başladı. Satmayı düşünüyordum ama karar veremiyordum. Emre’den sonra onun manevi ışığında yükselmiş ve onun izinde yürüyen biriyle tanıştık. Bir gün telefonda bana çocukları sordu. Ben de, “Askerden geldiler, iş arıyorlar

henüz bir şey yok” dedim. Bana telefonda;

“Allah severse kulunu
Açık eder her yolunu
Gümüş altına çevirir
Geçmez olan o pulunu”

dedi. Ben şaşırımtım. “Bir dakika” dedim. Hemen bu sözleri bir kâğıda yazdım. Kapattıktan sonra, bu söze bir anlam veremedim. Evet, üstten iki mısra açıldı ama üçüncü ve dördüncü mısralara bir anlam veremedim. Beklemeye karar verdim, bu sözde bir hikmet vardı. Birkaç gün sonra çocukların tanıdığı bir gıda pazarı sahibi, çocuklara bir teklifte bulunuyor. Kendisi İstanbul’a taşınıyormuş. “Bu dükkânı size devredeyim” demiş. Çocuklar akşam gelince durumu bana anlattılar. Büyük oğlum bu işe razı değildi. “Ben bu işi yapamam. Eğer kardeşim Cengiz isterse, bir müddet ona yardımcı olurum, sonra ben ayrılırım” diyordu. Nihayet damatlar da bir araya gelerek karar verildi. Gıda pazarı Cengiz’in üzerine olacaktı. Söylenen söz yerini bulacaktı. Dükkânı devraldılar. Sıra isim bulmaya geliyor. Gıda pazarı Gümüş Apartmanı’nın altında idi. Cengiz, “Gümüş gıda olsun” diyor ve karar veriyorlar. Cengiz eve gelince, “Dükkânın ismini Gümüş Gıda koyduk” demez mi? O anda sanki beynimde bir şimşek çaktı. Gümüş kelimesi ortaya çıkmıştı. O anda “Tanrım sen ne büyüsun. Hiç kimseye benzemezsin. Hiç kimse de sana benzemez.

Hiç değişmeyen bir varlık varsa sensin. Hiç ölmeyen ve ölmeyecek olan ancak sensin. En büyük mertebe senin önünde yok olmaktır.” dedim.

İşleri iki yıl çok iyi gitmişti. Büyük oğlum Veyis Bossa fabrikasına memur olarak girmişti. Cengiz’e de yardımcı oluyordu. Ama tek kişinin yapacağı iş değildi. Yardımcısı olmasına rağmen işi yürütemedi ve devretmek zorunda kaldı. O da bir fabrikaya memur olarak girdi.

Bir gün o büyük insan, Emre, hanımıyla bize oturmaya geldiler. Sohbet ederken, ben de evin küçüklüğünden dolayı evi satmak istediğimi söyledim. Bana, “Hadi evinin satışı da hayırlı olsun, yeni evin de hayırlı olsun” demez mi? şaşırmıştım. şimdiye kadar hiç böyle bir şey dememişti. “Yani ben şimdi bu evi satıyor, yeni bir ev mi alıyorum?” dediğimde, “Bir tecelli oldu” dedi. Belki sizlere tuhaf gelecek ama bir ay içinde evim satıldı ve çok güzel bir semtte, Gazi Paşa Bulvarı’nda çok güzel bir daire satın aldık. Nasıl olduğunu anlamadan, her şey olup bitmişti. Yardım eden Tanrı’ydı. Birisi eliyle etmeliydi ve ediyordu. Olgunluğa ermek için zahmet çekmek gerekiyordu. Ben sabrımın karşılığını görüyordum.

Yeni evimize taşınır taşınmaz Veyis’i nişanladık. Akrabakızı idi, Nur Darendeli. Uzun boylu, ince, kibar bir kızdı. Birkaç ay sonra güzel bir düğünle evlendiler. Çok mutluydum. Bir Cengiz kalmıştı. Aradan bir yıl geçmişti ki ablaları güzel bir kız bulmuşlar. Bulgaristan’dan

gelmiş bir göçmen kıızıydı; Atike Demircan. Cengiz de beğendi ve nişan yapıldı. Daha sonra da düğünleri oldu. Gelinlerimin ikisini de çok seviyorum. Onlar da beni çok severler. Beni bir kayınvalide olarak değil de, bir arkadaş, bir dost olarak görürler. Veyis'in Ozan, Cengiz'in de Mert isminde birer oğulları var.

Babaları bu mutluluktan mahrum oldu. Bu mutluluğu ben tadıyorum. Onun da mutlu olmasını isterdim. Mutlu olmak onun da hakkıydı ama olmadı. Çocuklarım ve torunlarımla çok mutluyum şimdi.

Güliz'in üç oğlu; Burak, Bora, Burçin, Şeniz'in iki oğlu; Mehmet, Evren ve Sevil'in iki kızı bir oğlu var; Heyecan, Ceylan, Ozan. Şimdi bütün dileğim çocuklarımla, torunlarımla sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürmek. Hepsini çok seviyorum. Tanrı'dan hiçbirisinin acısını görmeden ölmek diliyorum. Çocuklar, “Ölüm hiç ağzına yakışmıyor.” diyorlar. Ben de, “Sonsuza kadar yaşayacağımı mı sanıyorsunuz” diyorum. Ama ölüm bütün insanlar için kaçınılmaz bir son.

Nevzat'ın ölüm haberini amcam haber verdi. Kalp krizinden ölmüş. Sanki dünyam paramparça oldu. Hayal kırıklığım o kadar büyüktü ki, güçlü olmalıydım. Geçmişini karıştırıp kendimi üzme doğru değildi. Tanrı kulları arasında kini ve nefreti istemez. Cenazesine çocuklarım, torunlarım, gelinlerim ve damatlarımla katıldım. Torunlarımdan hiçbirisi dedelerini tanımadılar. Çok üzgündüler. Cenazede o kadına ve çocuklarına baş sağlığı diledim. Bütün ailem beni takdir etti. “Sana

yakışır bir davranıştı bu.” dediler. Bütün içimdekileri dışarı vurmaya hevesli biri değildim. Acı tatlı anıları geride bırakarak bu yaşa geldim ve hayat devam ediyor.

Nevzat’ın en büyük düşmanı nefsiydi, ona yenik düştü. Artık bundan sonra anıların yaşamımı etkilemesine izin vermeyeceğim. Yaşamaya devam etmek zorundasınız. Geçmiş unutarak yeni bir hayata başlıyorum. Hayatımda artık hiçbir karmaşa yok ve olmayacak. En azından kendi dünyamda bir karışıklık çıkmasına izin vermeyeceğim. Hayatım huzurlu ve sakin geçecek; tam istediğim gibi.

VIII

Geçmiş kafamdan yavaş yavaş silinirken, yaşadığım zamana beni geri döndüren korna sesi oldu, kızlarım beni almaya gelmişlerdi. Daldığım düşüncelerden uyandım. Geçmişin acılarından tamamen kurtulmuştum. Kötü düşünceleri beynimden atmaya çalışarak eve girdim. Bir an yaşlı gözlerle çevreme baktım.

Burası acı tatlı anılarla doluydu. Artık kötü günlerin geride kaldığına, ruhun en yüce yanlarının artık ortaya çıkmaya başladığına karar veriyorum. Bir süre sonra acı unutulmaya başlar ve yaşam her günkü gibi

sürüp gider. Hatta o acıyı tamamen unuttuğunu bile sanırsın. Bir gün gerçekten unutuluyordur. Yaşadığı her şey insana mutlaka bir ders verir. Hayat bir öğretmendir, ancak faturası çok yüksektir. Hayatımda bir fırtınaydı, gelip geçti ve bu tecrübe bir daha kalbimi bu tür bir acıya karşı kapalı tutmayı öğretti bana. İnsanların eski tecrübelerinden ders almaları gerektiği fikri iyice yer etti kafamda. Hepimiz aptallık yapıyoruz bazen. En çok da ben. Ama bundan sonra olmayacak. Bu gerçeği uzun ve acı deneyimler sonucunda öğrenmiştim. Ömrümün ne kadarını iyi yaşadım bilmiyorum. Geri kalan ömrümü iyi yaşamak istiyorum. Yaşam devam ediyor ama eskisi gibi değil.

Esen güz rüzgârıdır. Ondan bahar kokusu bekleme.

SON

Necla Yaramış
2006, Adana

Fotoğraflar

Necla Hanım'ın gençlik fotoğraflarından

Hasan Darendeli, 1951, Tarsus

11 Temmuz 1950, Adana

Şeniz'in nişanında çekilen aile fotoğrafı, soldan sağa;
Veyis, Cengiz, Necla Hanım, Sevil, Şeniz, Nevzat Bey, Güliz

Kadriye Hanım, 27 Aralık 1972

Kadriye Hanım'ın annesi Rabia Darendeli (Rabiş),
1973

Baki Bey'in gençlik fotoğraflarından

Baki Bey, Şeniz'in nişanında.
Sağ arkada, Şeniz'in kayınbabası Mehmet Bey.

Veyis ile Nur'un nişan günü.

Cengiz, Namrun'daki yayla evinde, 2005
Fotoğraf: M.Saygın

Kadriye Hanım, Namrun'daki evin balkonunda, 2005.
Fotoğraf: M.Saygın

Necla Hanım, kitabını tamamlamak üzere olduğu günlerde
Namrun'da İsmail Emre'nin sohbetlerini okurken, 2005.

Fotoğraf: M.Saygın

Şeniz, Yılmaz ve Kadriye Hanım'ın torununun torunu Başak, Namrun'daki evde, 2005.

